Ն 410 — 1886 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 8 ՇԱԲԱԹ — 1304 ՄԱՐԳԱՆԻ 22 — ԻՐԻՆՃԻ ՄԻՆԻ

40 ԹՎԱՆ

ՀԵՐԱՏԵԱ ՇԱՐԱԳԻՏԵ

40 ԹՎԱՆ

ԳԻՆԸ

	12 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ
ՍԹԱՄՊՈԼ	200 ղրշ.	105 ղրշ.	55 ղրշ.
ԹԱՂԱՔ	240 »	125 »	—

Մէջիտիէ 20 ղրուշան

ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԻՅԷ ԹԻՒՃԱՌԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ԵԼԵՎԱՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԸ

Լինի, Շնչի վէ Շինչի սահիթէ դրշ. 6
Միւնհիւ սահիթէ . . . . . » 3
Մէկտասը նապիսյա տարը պէնալը մէհեքտէն գրպուլ օլունճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ խաստ օլունմայաճագ տարը։

Իսթամպուլա Գապալը Ալի ճատտէսինտէ նումէրո 20 ճիմէլէկեան մաթպասանա տարը։ Քէազիթի մէվատ հաղարնա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ԳԻԳԻԱՆ ՃԻՄԷԼԷԿԵԱՆ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԼԻԻՔ ՀԱՎԱՏԻՍ ԳՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Մէսմուրա կէօրէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Գուլկարիսթանը ասքէր իւէ իշղալ իթմէք նիէթինտէ պուլընմասդրը Տէրսաատէթտէքի սեֆարէթ վասէթասը իւէ Գապը Ալիյէ թէէմին էյլէմիշ տիր։

* *

Սոֆիատա պիր գարըշդըգ զուհուր իսթուպ, հէյէթը նիյապէթի մէվգբի իգթիսարատան տիւշիւրսիւքլերի Գէյօղլուճա չայի օյմուշ իսէ տէ, պու խապէրին գաթան ասլ ու էսասը եօգ տըր։

(Թուրէ)

* *

Գուլկարիսթան գօմիսէրի կատանը էֆէնտի հաղրէթլէրի՝ տիւն ագշամ Սոֆիայա միւսաֆիրէթ իթմիշ օլտըղը կիպի, տախիր էմարէթտէ իճրատի տէվլէ ու սէյահաթտան սարֆը նազար էյլէմէսինէ տաիր բէ թէրսպուրկատան էմր ալմշը օլան ժէնէրալ Գոլպարս տախի պու քէրրէ Սոֆիայա ավտէթ վէ միւսասէլէթ էյլէմիշ տիր։

Կատանը էֆէնտի հաղրէթլէրինէ վէրիլէն թալիմատը մէսլինատան անալշըրդընա կէօրէ, Գապը Ալի՝ գօմիսէրը միւրաբէյէյին՝ թանդիմինէ մէմուր օլտըղը բարբարթօլը թագտիմ իթմէսինատան էվվէլ հիչ պիր մուսամէյէի տիրբօմաթիգիյէտ պուլուն մայաճագ տըր։ Մէգ իւր բարբարթօ՝ Գուլկարիսթանը Գէօղիւք Միլլէթ մէճլիսի իչիւն վուգուշպալան վէրուտիա թարաֆրնատան գապալ օրնմայան ինթիխապաքը մէշրուրիյէթինէ տաիր օլաճագ տըր։

Գապը Ալի՝ Գուլկարիսթան հէյէթ նիյապէթինին Ռուսիա իւէ տահա դիյատէ պիր թաքը միւսալէ. մէթքեարանէտէ պուլընմասը իչիւն հէյէթը մէգբիւբէ նէզտինտէ սարֆը մէսպալի իթմէյէ տախի կատան էֆ. հաղրէթլէրինի մէմուր իթմիշ տիր։

* *

Գուլկարիսթան Գէօղիւք Միլլէթ մէճլիսինին անէնագ 4 հաֆթայա գատար Սոֆիատա իճթիմա իտէճէկի, վէ հիւքիւմէթը հաղրէթ թարաֆատարնատան իպատէթ օլան Շարգի Ռումէլի մէպուսլարընին տախի բըրէնս Ալէքսանտրընն զէմանընտա օլտըղը կիպի պու տէֆա տախի մէճլիսը մէզգիւբէտ թէմամը իւէ իսպատը վիճուտա իտէճէքլերի Սոֆիատան եաղըլըյօր։

* *

Վիէննատան՝ իշար օլունտըղընա կէօրէ, Գուլկար հիւքիւմէթի՝ անգարիպ տէվլէթլէրէ պիր նոթա իրսալ իտէրէք, Գուլկարիսթան բրէնսիկինէ ինթիխապ օլունճագ նամզեա իւզերինէ պէյնէլերինատ սէրիան պիր իթիֆաք հուսուսէ կէթիրմէլէրինի իլթիճա իտէճէք տիր։ Մէգքիւբ նօթատա, Գէօղիւք Սօպրանիյէ մէճլիսինին պիր այտան իճթիմա իտէճէկի, վէ չիմտիքի մուվագգաթ հալէ պիր նէթիճէ վէրիլմէսի էյլէմի իսպուկի տախի դիքը ու պէյան օլունճագ տըր։

* *

Ցարմչթատան Վիէննանըն Գէօրգիոս կազէթասընա չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, բրէնս Ալէսանտրը՝ Սօպրանիյէ թարաֆընատան եէնիտէն ինթիխապ օլունտըղը թագտիրէթ թէքրար Գուլկարիսթան թախթընա չըգմազտա հազը վէ միւհիյյա օլտըղընը Մ. Սթոյանօֆա իշար ու պէյան իթմիկինէ տաիր զուհուր իտէն հավատսիզ հիչ ասլ ու էսասը օլմադըգ, պունատան մատատա բրէնսը միւշարէլէյինին եէնիտէն ինթիխապընա պիւրիւմէք տէվլէթլէրին մուխալէֆէթ իտէճէքլերի տախի իհթիմալտէն պահա տէյիլ տիր։

* *

Ասաքիրը Շահանէնին Շարգի Ռումէլի հուսուսընատա թօրանմասընատան, վէ գըշ մէվսիմինէ տախի իգամէթլէրինէ մախսուս օյմագ իւզրէ պարագալար ինշասընատան վէ թէատրոյը սարէ իթիխազընատան տոլայը Ռուսիանըն բալթիգա տաիրէյէրինէ զիյատէսիյէ էնտիչէ օլունճագտա իմիշ։

* *

Մոսքվա Բոտ նամ ինկիլիզ կազէթասընըն պէյանընա կէօրէ, Ռուսիատէվլէթի՝ Թիւրքիյա Ասթրիա—Մաճառիսթան իլէ ինկիլթէրրա ալէյհինտէ միւթթէֆիգ էն պիր մուամէլէ իճրա իթմէկի թէքլիֆ իթմիշ տիր։ Իշպու թէրթիպ մուճիպինճէ, Թիւրքիա։ Հէրսէք վէ գօնայը եէնիտէն գապթ ու իշղալ իտէճէք։ Գուլկարիսթանատա պիր Ռուս հրմայէսի թէէսիս օլունճագ, վէ Մրսը՝ Թիւրքիա իլէ Ֆրանսանըն թահթը իշղալինէ կիրէճէքմիշ։

Հէր նէ գատար պու թէսավուր Ֆրանսա թարաֆրնատան բէք զիյատէ իլթիդամ օլունմըշ իսէ տէ, Թիւրքիա՝ թէքրիֆը մէզքիւրը բէատ իթմիշ, վէ տիւէվը սարէ իլէ միւթթէֆիգէն իճրաի հարէքէթ իթմէք իսթէտիկինի պէյան էյլէմիշ տիր։

* *

Պէրլինատէն Ռէյթիւտիւ Ֆրանսէզ ատիտէպ թէլէկրաֆ քէշիտէ օյունմըշ տըր։

«Աէմանիա բօրիթիգասընճա Ռուսիայա գաբշը հասրլ օյան թէպէտ տիւրլի պունատան 15 կին ագտէմ սիզէ իշար իթմիշ իտի։ Մէգքիւբ թէպէտտիւլ կիթտիքճէ արթմագատա տըր։

«Պու կինն Պէրլինին մէհաֆիրը բօրիթիգիսինատ այէնէն սէօյլէնտի կինէ կէօրէ, Աէմանիա՝ Ռուսիանըն Գուլկարիսթանը իշղալ էյլէմէսինի, վէ Պէրլին ահանամէսինէ վազը իմզա իտէն տէվլէթլէրին մուվաֆագաթը օյմագսըզին Գուլկարիսթան էմարէթինին գանունը էսասինճէ թէպէտտիւլաթ իճրասընա միւսաատ կէօսթէրմէյէճէք տիր։

«Տիկէր ճիհէթտէն քէմալը իհթիյաթլա եաղմադան մէճբուր օլտըղմ պիր ռիվայէթ կէօրէ, բրէնս Ալէքսանտրը մագամը իգթիտարատան տուշմէսինի մուճիպ օլան ֆէսատա Ռուսիանընի վուգու պուլան միւտախէլէսի՝ բրէնս Պիզմարգ թարաֆընատան թասվիպ օլընմըշ իսէ տէ, պու թասվիպ սախթէ օյուգ, էօթէտէն պէրու Ռուսիայա խասիմ օլան Աէմանիա էֆքեարը ումմիյէսինին պէյանը հրսսիաթ իթմէսինէ մէլտան վէրմէք մագսատինէ մէպնի իմիշ։

«Բրէնս Պիզմարգ՝ էսասէն Ռուսիա իլէ մուհարէպէ իթմէք արզուսընատա պուլընը յօր իսէ տէ, եէնի պիր մուհարէպէ վուգուլընատան տարիմա նէֆրէթ իթմէքտէ օյան իմբէրաթօր Կիյէոմը եէնի պիր մուհարէպէ իճրասընը իգնա էյլէմէք իչիւն մէզքիւր արզուլը պէյնել էհալի ումմիւէյտրմէք իսթէյօր։»

* *

Սոֆիատան Էնդէբանդա Ռումէնէ եաղլարընընա կէօրէ, պիր գաչ այատան պէրու Գուլկար ասքէրինէ մաաշ վէրիլմէտիկինտէն, պաղը ալայ վէ միւքրէզէ գօմանտանլարը՝ նամհիյէ մէրքէզլէրինտէ մալ սանարդլարընը պօշալթմըշլար տըր։ Մալ մէմուրլարը՝ զապթանը մէրգումէնին պիրինտէն ալտընը մէպլաղ իչիւն պիր մագազուզ սէնէտի իսթէտիքլէրինտէ, զապիթը մէրգում՝ սանդըղն տէֆթերինի ալըպ ամէնչէ ամբը տըր։

* *

Տեյլ Նի-ղին Բէթէրսպուրկ մուխպիրինտէն ալտընը պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Զար՝ ախիրէն վուգու պուլան պիր միւքատլէմէսինէ, «էկէր Գուլկար մէսէլէսի սուլհէն թէսվիյէ. բէզիր օյուր իսէ նէ ալա. լաքին չու կիւրիւթիճի Գուլկարլար իչիւն մուհարէպէ իթմէյէճէճիմ տէմիտիր։

Սոֆիա 16 հոկտ.— Եէչէն բաղար կիւնիւ Ռուսիա գօնսօլօսխանէսի եօնիւնտէ վուգու պուլան հատիսէյէ տաիր Ռուսիա բօրիթիգա մէմուրընընն նօթասընա ճէվապ օյմագ իւզրէ Գուլկարիսթան տախիլիէ նազրը Թարաֆընատան իճրա օլունան Խահգիգաթընն խուլասասը թէպլիգ զըլընմըշ տըր։

Նէթիճէի թահգիգաթ օյմագ իւզրէ նազրը մուտիլէյհ տէյյօր քի,

«Ռուսիա գօնսօլօսխանէսի բիյկեահընտա զուհուրա կէյլէն հատիսէնին՝ մէզքիւր գօնսօլօսխանէյէ թէճավուզ սուրէթինտէ իյգա իտիմէմիշ օլտուղը՝ օլ պատէքի թահգիգաթատան անլաշըլմըշ տըր։

Մոսքվայ Բոտ նամ ինկիլիզ կազէթասընընն պէյանընա կէօրէ, Ռուսիատէվլէթի՝ Թիւրքիյա Ասթրիա—Մաճառիսթան իլէ ինկիլթէրրա ալէյհինտէ միւթթէֆիգ էն պիր մուամէլէ իճրա իթմէկի թէքլիֆ իթմիշ տիր։ Իշպու թէրթիպ մուճիպինճէ, Թիւրքիա։ Հէրսէք վէ գօնայը եէնիտէն գապթ ու իշղալ իտէճէք։ Գուլկարիսթանատա պիր Ռուս հրմայէսի թէէսիս օլունճագ, վէ Մրսը՝ Թիւրքիա իլէ Ֆրանսանընն թահթը իշղալինէ կիրէճէքմիշ։

Հէր նէ գատար պու թէսավուր Ֆրանսա թարաֆրնատան բէք զիյատէ իլթիդամ օլունմըշ իսէ տէ, Թիւրքիա՝ թէքրիֆը մէզքիւրը բէատ իթմիշ, վէ տիւէվը սարէ իլէ միւթթէֆիգէն իճրաի հարէքէթ իթմէք իսթէտիկինի պէյան էյլէմիշ տիր։

* *

Պէրլինատէն Ռէյթիւտիւ Ֆրանսէզ ատիտէպ թէլէկրաֆ քէշիտէ օյունմըշ տըր։

«Աէմանիա բօրիթիգասընճա Ռուսիայա գաբշը հասրլ օյան թէպէտ տիւրլի պունատան 15 կին ագտէմ սիզէ իշար իթմիշ իտի։ Մէգքիւբ թէպէտտիւլ կիթտիքճէ արթմագատա տըր։

«Պու կինն Պէրլինին մէհաֆիրը բօրիթիգիսինատ այէնէն սէօյլէնտի կինէ կէօրէ, Աէմանիա՝ Ռուսիանընն Գուլկարիսթանը իշղալ էյլէմէսինի, վէ Պէրլին ահանամէսինէ վազը իմզա իտէն տէվլէթլէրին մուվաֆագաթը օյմագսըզին Գուլկարիսթան էմարէթինին գանունը էսասինճէ թէպէտտիւլաթ իճրասընա միւսաատ կէօսթէրմէյէճէք տիր։

«Տիկէր ճիհէթտէն քէմալը իհթիյաթլա եաղմադան մէճբուր օլտըղմ պիր ռիվայէթ կէօրէ, բրէնս Ալէքսանտրը մագամը իգթիտարատան տուշմէսինի մուճիպ օլան ֆէսատա Ռուսիանընի վուգու պուլան միւտախէլէսի՝ բրէնս Պիզմարգ թարաֆընատան թասվիպ օլընմըշ իսէ տէ, պու թասվիպ սախթէ օյուգ, էօթէտէն պէրու Ռուսիայա խասիմ օլան Աէմանիա էֆքեարը ումմիյէսինին պէյանը հրսսիաթ իթմէսինէ մէլտան վէրմէք մագսատինէ մէպնի իմիշ։

«Սուաքիմ ճիհէթինտէ միւթթ. շիրէթլէր՝ Սուտանընընա դալէպէ վէ Օսման Տիկմանընն եէկէնինի գաթլ իթմիշլէր տիր։

«Ասաիշ իտատ օլընտըղընատա, ասաքիրը Մրսրիյէ՝ ասայիշին մուհաֆազասընա քիֆայէթ իտէճէք տիր։ Գինապէրին Մրսրը Թախիյէ իթմէք իւզրէ ինկրիզլերտէն պիր մէօհլէթ թայինի զէմանը կէլմիշ տիր։ Պու խուսուսատա Տէրսաատէթտէ մուվաֆագաթը էֆքեար հուսուսի թապիի կէօրիւնիյօր։»

* *

Սուաքիմ ճիվարընատա Մրսրը հիւքիւմէթինէ միթի օյան գապիթլէրին Թամամ չէհրինի Սուտան ասքէրինին էլինտէն ախղ ու զապթ իթմիքլերինի կէյլէն կիւն եաղմըշ իտիք։

Սուաքիմտէ պուլընան ինկիլիզ զապթանընատան միրալայ Գիչներ՝ պու պապատէ Գահիրէյէ աթիտէքի թէլէկրաֆը քէշիտ իթմիշ տիր։

«Պու սապահ չաթագ վագթը միւթթ գապիթլէրը՝ չէլթ Ահմէտին թահթը գօմանտասընտա օլտըղը հալատ, Թամամտէ ասքէրին մէզքիլերի իւզերինէ հիւճում իթմիշլէր տիր։

«Ասքէր՝ հիւճում իտէնլէր իւզերինէ չէտիտ պիր ամէճ իճրա իթմիշլեր իսէ տէ, 2500 նէֆէտ տէն իպարէթ օյան վէ էյի թիֆէնքլեր իլէ միւսլլասկ պունլանան միւթթէֆիգ գապիթլէր՝ Թամամ մէզքըսը ըզապթ իթմիշլեր տիր։

«Տիւշման բէք կիւզել միւտաֆատ իթմիշ տիր։ պիճիմէտ չէլթլէր՝ էլլերինտէ գըլըճ օյտըղը հալատ թէլէֆ օյմուշլար տըր։ Պիր գաչ տագրդա պօղազ պօղազա մուհարէպէ վուգու պուլուպ, ասքէր օ տէրճէճ չիտտէթլէ մուհարէպէ իթմիշլեր տիր քի, միւթթ գապիթլէրտէն 40 վէֆիյաթ վէ 100 գատար մէճրուհ վուգու պուլմուշ տըր։ Պունատան պաշգա ասքէր՝ օրտու կեահրլանա իլթիճա իթմիշ օյան պիր խալը գատան վէ չօճուգ վէ մուհարէպէ իթմէյէն տիկէր էշխատան տօլայը տիւշարը մանիա օյմուշլար տըր։ Միւթթէֆիգ գապիթլէր՝ Թամամտէն պիր խալը լեվգիմամ զապթ ու իդթիճամ իթմիշլեր տիր։»

Խրտիվ հաղրէթլէրի՝ Եէլթ Ահմէտ պիր թէլէկրաֆ քէշիտ իտէրէք, ասքիրէ վուգու պուլան ֆի Թուհամընատան տօլայը մուամիլէյի թէպրիք էյլէմիշ տիր։

Պաչատէքի թէլէկրաֆտա միւթթ գապիթլէրին գայիթը 40 մագթուլ վէ 100 մէճրուհ կէօսթէրիմիշ իսէ տէ, Մրսրը օրտուսընտա գայիթը մէզքիւրէնին էօիս վէ եաբալը 600 գատար օյտըղը թէէմին օլընը յօր ի միշ։

Տիկէր թարաֆտան խապէր վէրիլմիկինէ կէօրէ, միւթթէֆիգ գապիթլէր՝ ասքիրէրին մէմուրին մա ֆէվգինտէ վուգ ու պուլան միւտաֆատլարընտան տօլայը տիւշարը հիտտէթ օյարագ, Թամամ չէհրինտէ գատան վէ չօճուգ ճիմէլէի գաթլ իթմիշլեր տիր։ 2000 քիչի պու սուրէթլէ գաթլ ու թէլէֆ օլընմըշ տըր։

ԹԻԼԷԿՐԱՖ

Բարիզ 18 հոկտ.

Իքինճի տէրէճէտէ օյան պիր մէսէլէ հաղգընտա մէճլիսը մէպուսանըն վէտրիկի գարար իւզերինէ տաիրիլէյ նազրը Մ. Սառէյն խաթիֆա իթմիշ իսէ տէ, մէճլիսին գարարը մէզքիւրը՝ պիր եանլըշ անլայշը էսերի օլտըղընտան, պիր սուբէթը թէսվիյէ հուսուսէ կէլէճէկի վէ Մ. Սառէյէնին խաթիֆասընը կէրի ալաճաղը միւհիմմիր տիր։

Պերլին 18 հոկտ.

Նոր Տոյչ Ալկեմայնէ Ցայթունգ կազէթասը՝ Գուլկարիսթան իշլերինտէն պահս իթմիկի օրրատա տիյօր քի, բրէնս Ալէքսանտր տը Գաթէնպէրկ՝ Ռուսիայա մուխալիֆ թավը ու միշվարընտան վէ նագզը ուհուտ սաբլան Ֆիլիպէ իսեանընտան տօլայը էլան էվրօբատա մէվճուտ օյան գարըշդըգդա մէսուլ տըր։

ՏԱՅԻԼԻԹԼԷ

Գիւտժէնին միւվազէնէսի իչիւն պաղը թէտապիրը մալիյէ միւզաքէրէսի զըմնընտա Սատրազամ հազրէթլէրինին թահթը բիյասէթինտէ օլարագ Գապը Ալիտէ թէչէքիւլ իտէն գօմիսիօնը մախսուս՝ տիւնտախ ագտը իճթիմա իտէրէք պիր խալը միւտտէթ միւզաքէրէթ ճէրեյան էյլէտիկի կիպի, Մալիյէ խազինէսի մասրաֆ մուհասպէճիսի նեճմէտտին էֆ. հաղրէթլէրի տախի տավէթ օլընարագ վարիտաթ, վէ մէսարիֆաթ տէֆթէրլերի թէտգիգ օլընմըշ տըր։

—Ցախիյէ նազրը Միւնիր բաշա հաղրէթլէրինին թահթը բիյասէթինտէ պուլընան իսլահաթը Մալիյէ գօմիսիօնը՝ Տիվանը Մուհասպաթը տէվլէթէ հիչ պիր ֆայիտէյի մուճիպ օյմալը պիր չօգ մէսարիֆի մուճիպ օլարղընը նազարը տիգգաթա ալարագ տիվանը մէզքիւրը իլղասընա գարար վերմիշ, վէ պու պապատէքի մազպաթասընը մագամը Սառէյէթէ իրսալ էյլէմիշ օյմաղլա, մազպաթասի մէզքիւր մագամը միւշարէյէհտէն տախի Մապէյն քիթապէթը ճէլիլէսինէ թէպլիղ գըլընմըշ տըր։

Գօմիսիօնը մէզքիւր՝ մագամը Սառէյէթ տիկէր պիր բարբարթօ արզ իտէրէք, թահրիրը էմլաք մէճլիսինին իլղասը իլէ եէրինէ միւֆէթթիշլեր նասզ ու թայինինի թէքլիֆ իթմիշ տիր։ Իշպու թասարրուֆատան հասրլ օլաճագ մէպլաղ՝ թահթը սիլահ ճէպ օլընան ասքիրին մէսարիֆինէ թախսիս օլընաճագ տըր։ Մէզքիւր գօմիսիօնը իքինճի տէրէճէտէ հաղգընտա մէճլիսը մէպուսանը՝ Տիվանը Մուհասպաթը՝ Գրիւբ թօբլարը իլէ էտէվլաթը հարպիյէնին նագլի զըմնընտա Տուլչինօ վէ Անթիվարի գազալարընտա էհալիտէն հայվանաթ թախլիսը կէրիպայա իտէպիմէք իչիւն Ռուսիա գօնսօլօսխանէսի էօիունտէ թօբլանարագ, քէնտիէրինի մաղազը վէ մաղազա կէօրէրմէք հիլէսինի միւչիւն միլլէր տիր։

«Հալ պու քի մէրգումլար էրպապը փէսատ վէ թահրիքատէն պուլընարգընարընա նազարէն. Ռուսիա տէվլէթինին գօնսօլօսխանէսի քէնտիէրի իչիւն պիր արզրնճագ մահալ օլամայաճաղը տէրքեար տըր։»

Տախիրիյէ նազրը՝ խիւսասի թահգիգաթը չու սուրէթլէ թէպլիղ իթմէտէն ասնդրա, հատիսէի մէզքիւրէ էանասընտա Գուլկար հիւքիւմէթինին իթթիխազ իթմիշ օյտըղը խաթր հարէքէթին տէրէճէի մէյրուրիյէթի՝ Ռուսիա բօրիթիգա մէմուրընը նօթասընա ճէվապ օյմագ իւզրէ Գուլկարիսթան տախիլիէ նազրը Թարաֆընատան իճրա օլունան Խահգիգաթընն խուլասասը թէպլիղ գըլընմըշ տըր։

* *

Գարատաղ հիւքիւմէթի՝ էվրօբատան միւպայասա իտիպ Ընթիվարի (Գաբ) իսքէլէսինէ չըգարբլան Գրիւբ թօբլարը իլէ էտէվլաթը հարպիյէնին նագլի զըմնընտա Տուլչինօ վէ Ընթիվարի գազալարընտա էհալիտէն հայվանաթ թախլիսը կէրիպայա իտէն ինթիխապ գանունընտան թախլիսը կէրիպայա իտէպիմէք իչիւն Ռուսիա գօնսօլօսխանէսի էօիունտէ թօբլանարագ, քէնտիէրինի մաղազը վէ մաղազա կէօրէրմէք հիլէսինի միւչիւն միլլէր տիր։

«Հալ պու քի մէրգումլար էրպապը փէսատ վէ թահրիքատէն պուլընարգընարընա նազարէն. Ռուսիա տէվլէթինին գօնսօլօսխանէսի քէնտիէրի իչիւն պիր արզրնճագ մահալ օլամայաճաղը տէրքեար տըր։»

Տախիրիյէ նազրը՝ խիւսասի թահգիգաթը չու սուրէթլէ թէպլիղ իթմէտէն ասնդրա, հատիսէի մէզքիւրէ էանասընտա Գուլկար հիւքիւմէթինին իթթիխազ իթմիշ օյտըղը խաթր հարէքէթին տէրէճէի մէյրուրիյէթի՝ Ռուսիայա մուխալիֆ թավը ու միշվարընտան վէ նագզը ուհուտ սաբլան Ֆիլիպէ իսեանընտան տօլայը էլան էվրօբատա մէվճուտ օյան գարըշդըգդա մէսուլ տըր։

ՄՐՍՐ

Բարիզտէն Վիէննանըն Գէօրգիոս Բոլիրէ կազէթասընա պէր վէճճը ամբ եաղըլմըշ տըր։

«Մրսրրտան միւրուտ իսէն խապէրլէրէ կէօրէ, ինկիլիզ ասքէրինին Մրսրը իշղալ իթմէսինէ արթըգ լիզուսմ գալմամըշ տըր։ Ֆոնկօլատատ ասայիշ պէրտէվամ օյուպ, Սուտանլար՝ բէյատէրբէյ Խրտիվ հաղրէթլէրինին գօմիսէրինէ արզը իթաաթ իթմէքտէ տիրլեր։

«Սուաքիմ ճիհէթինտէ միւթթ. շիրէթլէր՝ Սուտանընընա դալէպէ վէ Օսման Տիկմանընն եէկէնինի գաթլ իթմիշլեր տիր։

«Ասաիշ իտատ օլընտըղընատա, ասաքիրը Մրսրիյէ՝ ասայիշին մուհաֆազասընա քիֆայէթ իտէճէք տիր։ Գինապէրին Մրսրը Թախիյէ իթմէք իւզրէ ինկրիզլերտէն պիր մէօհլէթ թայինի զէմանը կէլմիշ տիր։ Պու խուսուսատա Տէրսաատէթտէ մուվաֆագաթը էֆքեար հուսուսի թապիի կէօրիւնիյօր։»

* *

Սուաքիմ ճիվարընատա Մրսրը հիւքիւմէթինէ միթի օյան գապիթլէրին Թամամ չէհրինի Սուտան ասքէրինին էլինտէն ախղ ու զապթ իթմիքլերինի կէյլէն կիւն եաղմըշ իտիք։

Սուաքիմտէ պուլընան ինկիլիզ զապթանընատան միրալայ Գիչներ՝ պու պապատէ Գահիրէյէ աթիտէքի թէլէկրաֆը քէշիտ իթմիշ տիր։

«Պու սապահ չաթագ վագթը միւթթ գապիթլէրը՝ չէլթ Ահմէտին թահթը գօմանտասընտա օլտըղը հալատ, Թամամտէ ասքիրէրին մէզքիլերի իւզերինէ հիւճում իթմիշլեր տիր։

«Ասքիրը՝ հիւճում իտէնլէր իւզերինէ չէտիտ պիր ամէճ իճրա իթմիշլեր իսէ տէ, 2500 նէֆէտ տէն իպարէթ օյան վէ էյի թիֆէնքլեր իլէ միւսլլասկ պունլանան միւթթէֆիգ գապիթլէր՝ Թամամ մէզքիւրը ըզապթ իթմիշլեր տիր։

«Տիւշման բէք կիւզել միւտաֆատ իթմիշ տիր։ պիճիմէտ չէլթլէր՝ էլլերինտէ գըլըճ օյտըղը հալատ թէլէֆ օյմուշլար տըր։ Պիր գաչ տագրդա պօղազ պօղազա մուհարէպէ վուգու պուլուպ, ասքիրը օ տէրճէճ չիտտէթլէ մուհարէպէ իթմիշլեր տիր քի, միւթթ գապիթլէրտէն 40 վէֆիյաթ վէ 100 գատար մէճրուհ վուգու պուլմուշ տըր։ Պունատան պաշգա ասքիրը՝ օրտու կեահրլանա իլթիճա իթմիշ օյան պիր խալը գատան վէ չօճուգ վէ մուհարէպէ իթմէյէն տիկէր էշխատան տօլայը տիւշարը մանիա օյմուշլար տըր։ Միւթթէֆիգ գապիթլէր՝ Թամամտէն պիր խալը լեվգիմամ զապթ ու իդթիճամ իթմիշլեր տիր։»

Խրտիվ հաղրէթլէրի՝ Եէլթ Ահմէտ պիր թէլէկրաֆ քէշիտ իտէրէք, ասքիրէ վուգու պուլան ֆի Թուհամընատան տօլայը մուամիլէյի թէպրիք էյլէմիշ տիր։

Պաչատէքի թէլէկրաֆտա միւթթ գապիթլէրին գայիթը 40 մագթուլ վէ 100 մէճրուհ կէօսթէրիմիշ իսէ տէ, Մրսրը օրտուսընտա գայիթը մէզքիւրէնին էօիս վէ եաբալը 600 գատար օյտըղը թէէմին օլընը յօր ի միշ։

Տիկէր թարաֆտան խապէր վէրիլմիկինէ կէօրէ, միւթթէֆիգ գապիթլէրը՝ ասքիրէրին մէմուրին մա ֆէվգինտէ վուգ ու պուլան միւտաֆատլարընտան տօլայը տիւշարը հիտտէթ օյարագ, Թամամ չէհրինտէ գատան վէ չօճուգ ճիմէլէի գաթլ իթմիշլեր տիր։ 2000 քիչի պու սուրէթլէ գաթլ ու թէլէֆ օլընմըշ տըր։

ԹԻԼԷԿՐԱՖ

Բարիզ 18 հոկտ.

Իքինճի տէրէճէտէ օյան պիր մէսէլէ հաղգընտա մէճլիսը մէպուսանն վէտրիկի գարար իւզերինէ տաիրիլէյ նազրը Մ. Սառէյն խաթիֆա իթմիշ իսէ տէ, մէճլիսին գարարը մէզքիւրը՝ պիր եանլըշ անլայշը էսերի օլտըղընտան, պիր սուբէթը թէսվիյէ հուսուսէ կէլէճէկի վէ Մ. Սառէյէնին խաթիֆասընը կէրի ալաճաղը միւհիմմիր տիր։

Պերլին 18 հոկտ.

Նոր Տոյչ Ալկեմայնէ Ցայթունգ կազէթասը՝ Գուլկարիսթան իշլերինտէն պահս իթմիկի օրրատա տիյօր քի, բրէնս Ալէքսանտր տը Գաթէնպէրկ՝ Ռուսիայա մուխալիֆ թավը ու միշվարընտան վէ նագզը ուհուտ սաբլան Ֆիլիպէ իսեանընտան տօլայը էլան էվրօբատա մէվճուտ օյան գարըշդըգդա մէսուլ տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բաղար էրթէսի կիւնքի կրօն. ժողով՝ էհալիտէն պիր քիսսէ պիրտէն պիրէ բարազ թագտիս օլընարագ էլպիսէի բուհանիյէսիյէ էհալիյէ կէօրիւնտիքտէ, պիր հիւսնիւ թէէսիր հասրլ իթմէտիկինի նազարը տիգգաթա ալարագ, պունատան պէօյլէ բարազլըգ իչիւն մէճլիսը մէզքիւրէ կէյլէն քիմէնէյէրին՝ գարարը մէճլիսի ալտընը սօնդրա պիր այտան իչ այա գատար միւտտէթ. տէրիթուպը բուհանիյէի էվվէլիյէի բէյտէրբէյ ախղ իտէրէք բարազ (քահանայ) թագտիս օլընմալարընա գարար վերմիշ, վէ պու գարար մուճիպինճէ, ԵԿՏԻՊ Բաչա քիլիսէի իչիւն մէճլիսէ կէյլէն քահանայունընն պունատան պիր այ սօնդրա բարազ թագտիս օլընմասընը թահթը գարար ալմշը տըր։

* *

Բաթրիգխանէճէ՝ վերիլմիշ օյան պիր Նէյանընն ֆէսսի իչիւն պիր թալէպ վուգու պուլմըշ օյմաղլա, կէյլէն կիւնքի կրօն. ժողով՝ պու թալէպին թրախսամ միւնազասընատան նէյէթ իթմիկինի միւչահէտ իտէրէք, Բաթրիգխանէյին թրախսամ մէսէլէսինի թանըմաղ օյտըղընը պիլպէյան, իշպու իսթիտամը բէատ իթմիշ վէ պու գարարընն լազըմ կէյէնլերէ թէպլիղինի Բաթրիգ վէքիլինէ թավսիյէ էյլէմիշ տիր։

—

Էրմէնի Գաթօլիք Բաթրիգ վէ Գամանդոկոսը բիւթպէթլու Ազարեան էֆէնտի հաղրէթլերի իլէ պիրատէր էֆէնտիլերի հազարաթընընն պիր գաչ կիւնտէն պէրու խաթա եաթմագատա օյան վալիտէի միւհիբերէմէյէրինին պու քէրրէ էյիլէյմէկէ եիւզ թութմըշ օյտըղը մատէմանուինիլ իսթիխպար օլընմըշ տըր։

—

Գրուսա Էրմէնի Գաթօլիք մէրխասատը Շամեեան Ֆաղիլէթլու Յարութիւն եպիսկոպոս՝ պաղը ուժուր ու մէսալիհին թէսվիյէսի զըմնընտա տիւն ագշամ Յէրսատէթ վիրուտ իթմիշ օյուպ, պիր գաչ կիւնտէն սօնդրա եինէ մահալը մէմուրիյէթինէ ավտէթ էյլէյէճէք տիր։

—

Քաղ. ժողովը իճթիմաը ախիրինտէ պէր վէճճը ամբի պաղը գատարլար վերիլմիկի խապէր ալընմըշ տըր։ Եէյլէ քի, իւսկիւսար Ազգատասը. նամ ընկերութիւնը թէքլիֆի մուճիպինճէ, մէճլիսը մէզքիւր՝ զիքր օլընան ընկերութիւնը միւպայէտ իտէճէկի պիր ագարէթի նիզամը տարէսինտէ վէ էմին պիր սուրէթտէ Ս. Փրկիչ խասթախանէսի իւզերինէ ֆէքեաղ ու ինթիգալ իթարէմէսի իչիւն Ցնտես. խորհուրդ իթաի թալիմաթ իթմէկէ գարար վերմիշ տիր։

* *

Բաթրիգխանէնին Եւրոպայէ Տեսչութիւնը՝ պիր գարարթօ թագտիմլէ, թահսիլաթը մագրանրն նամ ու սուրէթինի պէյան ու իշղալ, վէ վերկի թահսիլի իչիւն եէնի պիր ուսուլ թէէսիսի լիզումը, իպրազ իթմիշ, վէ վերկի թահսիլի մէմուրիյէթինի Բաթրիգխանէ եասագճըլարընա իհալէ իտիլմէսինի թէքլիֆ էյլէմիշ օյմաղլա, Քաղ. ժողով՝ պու թէքլիֆի գապուլ իլէ, մէվգիի իճրատ գօնմասը իչիւն Եւրոպայէ Տեսչութիւնա թալիմաթ վերմիշ, վէ վերկիի միլլի թահսիլատարլըղընընն հասրլաթը վագրասը իւզերինէ իբի այտա պիր քերրէ պիր բարարթօ թանզիմլէյ, Սահմանագրութիւն ահգեասընընա վերկիյէրինի վերմէք իսթէմէյէն էֆքարատ միլլէթի տախի իտամ ու չէհրէթլիյէ գայտ իթմէսինի թավսիյէ էյլէմիշ տիր։

* *

Քաղ. ժողով՝ Միսգեալ Ընկերութիւնը կէրէք Բաթրիգխանէ վէ կէրէք Առաջնորդաբ իլէ օյան միւնասէպաթը թային օլունմասընա լիւզում օյտըղընը նազարը տիգգաթա ալարագ, Ազատապատ Նուրեան էֆ. հաղրէթլերի իլէ ազատէն Սէթեան Մհրհան էֆէնտիի մէմուր նասպ իթմիշ տիր։

—

Միլլէթիմիզ Նէվմիվանանը միւթէպէրանընատան Տէրունեան Յովհաննէս էֆէնին՝ Մապէյնը Հիւսայուն գուլումճը պաշրսը Զուպուգճեան էֆէնտիլերին հէմշիրէ վէ եէկէնլերի Օրիորդ Վիրժինի Զուպուգճեան իլէ պու քէրրէ նամզէտլիք (Նիշան) բէսմի իճրա իտիլմիշ օյմաղլա, պու միւնասէպէթէ մուամիլէյհիւս

ԱԶԳԱՑԻՆ

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՑ

Վերջապէս նախընթաց ամսոյ (սեպտ.) սկիզբն Կեդր. վարժարանի բացումը տեսնելու բարեբաղդութիւնը ունեցաւ Ազգը։ Ի վաղուց անտի Կեդր. վարժարանի մը պէտքն զգալի եղած էր արդէն, և մինչեւ իսկ Ազգ. Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ ևս ոչ նուազ վիճաբանութեանց նիւթ եղած էր այն։ Կեդր. վարժարանի չինութիւնն թէեւ 1876 ամին կատարուած գործողութիւն մ'էր. այլ սակայն ինչ ինչ արգելքներ մանաւանդ դրամական արգելքներ յետաձգեցին մինչեւ ցարդ նորին բացումը։ Զեմք ուզեր մանրամասնօրէն յիշատակել Կեդր. վարժարանի բացման մինչեւ ցարդ յապաղման պատճառները՝ որոց չատերուն արդէն ծանօթ են մեր ընթերցողք։ Կեդր. վարժարանի բացումն արդարեւ ուրախութիւն մ'է հաւասն Ազգին, զի՞ր Հայն չհամակիր ի սուտ, երբ այնպիսի ժամանակ մը, յորում ամենայն ազգ և ազինք կրթութեան և դաստիարակութեան, գիտութեան և լուսոյ փրկարար և երջանկաբեր ճանապարհին մէջ մտնելով կընթանան հսկայաքայլ, երբ մեր աչքին առջեւ, նոյն իսկ Կ. Պոլսոյ մէջ, հեռադեռ օտար վարժարաններ, մանաւանդ միջնակարգ վարժարաններ աւելնալու վրայ են։ Հայ Ազգն անտարբեր մնայ այս ընդհանրական յառաջադիմութեան առջեւ։ Ազգն, այո, ունէ ունէր մանաւոր միջնակարգ վարժարաններ, այլ չունէր վարժարան մը, որոյ գոյութիւնն ազգային կալուածներով ապահովեալ դրուները բաց լինէին ազգային աղքատիկ մանկուն առջեւ։ Այսպիսի վարժարանի մը պէտքը կար, որոյ բացման համար եղած փափաքն ընդհանուր էր։ Ահա վերջապէս այս ընդհանրական փափաքն իր կատարումն ունեցաւ շնորհիւ անդուլ ջանից Ամենապատիւ Տ. Պատրիարք Հօր և Ազգ. Վարչութեան, և նոյն պատուարժան խնամակալութեան, որ ստանձնեց սիրայօժար Կեդր. վարժարանի վարչութիւն։ Բացման հոգը։ Շէտէն-Շոբէնի դիմաց կրթասէր Հայ հասարակութեան կը փութայ այժմէն երախտապարտ ոգւով շնորհակալութիւն յայտնել թէ Ազգն. Ս. Պատրիարք Հօր, թէ Կեդր. Վարչութեան և թէ խնամակալութեան ժրաջան անդամոց, որք այսպիսի կարեւոր ձեռնարկութիւն մը յաջողապէս կրցին ի գլուխ հանել և համայն Հայ ազգն անպատում խնդութեամբ լցնուլ։

Անցեալ օր մեք պատեհութիւն ունեցանք Կեդր. վարժարանի այցելութիւն մը տալու։ և ո՞րքան մեծ եղաւ մեր հիացումը, երբ անդնդոր տեսանք լաւագոյն կարգապահութիւն մը։ վարժարանի մը յառաջադիմութեան էական մէկ պայմանն ալ՝ կարգապահութիւնն է, բան մը՝ որ կը պակսի գրեթէ մեր բոլոր թաղային վարժարանաց մէջ։ Եթէ աչակերտք ի մանկութենէ անտի, մանաւանդ իրենց կրթական շրջանին մէջ, չվարժուին կարգապահութեան, ի՞նչպէս ուրեմն, երբ հասնին ի տիս հասակի, պիտի կարողանան ընկերական կեանց շրջանին մէջ ապրիլ բարոյական տիպ կրող մարդու մը պէս, և օգտակար լինել թէ իրենց գերդաստանին և թէ Ազգին։ Կարգապահութիւնը վարժարանի մը հաւասար թէթեւ բան մը կարծելու չէ։ Այն է որ կը կազմակերպէ տուն մը, և կը պահպանէ այնպիսի ուղղութեան մը մէջ, որմէ չօգտուիլ կարելի չէ։

Ոչ նուազ նաև մեր ուշադրութեան առարկայ եղաւ մաքրութիւնը, որ կը տիրէր վարժարանի բոլոր սրահից և դասարանաց մէջ։ Խնամակալութիւնը բնաւ ջանք խնայած չէր այս մասին, հարկաւ համոզուած լինելով թէ մաքրութիւնն ալ վարժարանի մը գլխաւոր փայն է, և թէ աչակերտք մաքրասիրութեան զեղեցիկ օրինակն առնլու են նոյն իսկ վարժարանին մէջ գոյն տեսնելով։ Դրասեղանաց ձևն ևս կոկիկ տեսանք և յարմարչէն ուսանողական կեանքի, իսկ ամփիթեատրն իր ձևովն ու դիրքովն արդարև գերազանց գտանք գրեթէ Կայսեր։ Լիսէի մէջ եղածէն։ Այս ամփիթեատրին մէջ ուսանողք բնալուծութեան փորձերու ներկայ գտնուելէ զատ՝ որոյ գործիքներն ապսպրուած են Յերուսալէմ, միանգամայն ունկնդիր պիտի լինին այն դասերուն, զորս լսելու պարտաւորեալ են համահաւաք գտնուիլ մամարդ։ Աչակերտաց թիւն առ այժմ 61 է, մեծ մասամբ գաւառացի, և Հրի։ Ընդհանուր պաշտօնէից տարեկան ծախսն առ այժմ 520 ոսկւոյ որոշուած է, որ փոքր գումար մը չէ նորահաստատ վարժարանի մը համար։

Աւելորդ չեմք համարիր ստէն նշանակելու ուսուցչական մարմնոյ անդամոց մանաւանդ մեր գաւառացոց, որք գուցէ կը փափաքին այն մասին ևս գաղափար մը ունենալու։

Յովսէփ վարդ. Այվազեան, կրօնագիտութեան։

Մինրան էֆ. Աբիկեան, Թուրքերէնի։

Նշան էֆ. Անդրէասեան, բնագիտութեան։

Մատաթիա էֆ. Գարագաշեան, Հայերէնի (գրաբառ)։

Ռիթէոս էֆ. Գերպէրեան, Հայերէնի (աշխարհաբար)։

Նրիկոր էֆ. Մարգարեան, աշխարհագրութեան։

Թովմաս էֆ. Թէրզեան, Հայ-Ֆրանսերէնի։

Մինաս էֆ. Զերազ, պատմութեան։

Յակոբ էֆ. Պոյաճեան, ուսողութեան։

Նշան էֆ. Ղուկասեան, բնալուծութեան։

Մ. էֆ. Քէշիշեան, վաճառականութեան։

Մօսիէօ Նէօման, Ֆրանսերէնի։

Ուսուցչական այս մարմինն առաջին տարւոյ համար կազմակերպուած լինելով՝ պիտի շարունակէ իւր պաշտօնն մինչև ցյառաջիկայ տարի, յորում պիտի բացուի երկրորդ դասարան երկրորդ տարւոյ համար, և այպէս ըստ ծրագրի ուսման, որ երկու չրջանի բաժնուած է, և երկրորդը երկու տարւոյ համար, պիտի աւանդուին դասախօսութիւնք ամ ըստ ամէ, մինչև հինգ տարի, դասախօսաց թիւն ըստ պիտոյից հետզհետէ յաւելլով։

Այս տարւոյ մէջ աւանդելի դասախօսութիւնք ևս հետեւեալքն են։

Կրօնագիտութիւն.— Շաբաթական երկու ժամ։

Հայ լեզու և քերականութիւն.— Գաղուած քերականութեան, Թարգմանութիւն գրաբառէ յաշխարհաբառ, յաշխարհաբառէ ի գրաբառ, աշխարհաբառ շարադրութիւն, վերծանութիւն հեղինակաց. շաբաթական երեք ժամ։

Պատմութիւն.— Ազգային, Օսմանեան և ընդհանուր հին ազգաց, մանաւորապէս Յունաց, Հռովմայեցւոց և Հայոց պատմութիւն մինչև միջին դար. շաբաթական երկու ժամ։

Աշխարհագրութիւն.— Բնական և քաղաքական, պատմական աշխարհագրութիւն հին աշխարհի. շաբաթական երկու ժամ։

Ռոճագրութիւն.— Թուաբանութիւն տեսական և գործնական, սկզբնաւորութիւն գրահաշուի և երկրաչափութեան, ուսումն պատկերաց մամարդակի, իբաց Թողլով նոցա չափը. շաբաթական երեք ժամ։

Բնական գիտութիւն.— Սկզբնաւորութիւն բնագիտութեան և բնալուծութեան. շաբաթական երկու ժամ։

Օսմանեան լեզու.—Թուրքերէն քերականութիւն, ուղղագրութիւն, շարադրութիւն. շաբաթական երեք ժամ։

Ֆրանսերէն լեզու.—Գաղուած քերականութեան, Թարգմանութիւն Ֆրանսերէնէ ի Հայ և փոխադարձ. շաբաթական երեք ժամ։

Վաճառականութիւն — Վաճառականական աշխարհագրութիւն, սկզբունք տոմարակալութեան. շաբաթական մէկ ժամ։

Գծագրութիւն.— Ըստ հաճոյից. շաբաթական մէկ ժամ։

Իբրեւ հրապարակագիր՝ պարտականութիւն կրնանք քանի մը դիտողութիւններ ընել վերոգրեալ քանի մը ուսման աւանդելի եղանակին վրայ։ Կրօնագիտութեան համար որոշուած շաբաթական երկու ժամը չատ քիչ կը տեսնենք, ինչպէս նաև չա՞տ քիչ կը տեսնենք կրօնի ուսման յատկացեալ քսան ոսկւոյ գումարը։ Այն հասոյթներն, որք այսօր կը յատկանան Կեդր. վարժարանի մը, գիտնալ պէտք է թէ յանուն եկեղեցւոյ, այսինքն եկեղեցական պիտոյից համար հաստատուած են ի վաղուց անտի։ Եկեղեցին մերն է, եկեղեցին զրկելը՝ ինքզինքեալ է այն չէնքը, որոյ հովանւոյն տակ Հայ ազգն այնքան դարերէ ի վեր իւր գոյութիւնն ու կենդանութիւնը յաջողեցաւ պահպանել։ Հայ աչակերտ մը լիովին ուսանելու է թէ Հայաստանեայց Եկեղեցին այն տխուր դերը խաղացած չէ, ինչ որ միւս Եկեղեցիներն խաղացած են։ Հայ աչակերտ մը ուսանելու է թէ Հայաստանեայց Եկեղեցին ու ազգ այնքան սերտիւ իրարու կապուած են, որ մին առանց միւսին չկրնար երբէք ապրիլ։ Այս նկատմամբ կը յաւելուիմ նաև ըսել թէ Հայերէնի համար որոշուած երեք ժամն ալ քիչ է, և Հայ աչակերտ մը ի՞նչպէս պիտի կարողանայ այսպիսի սուղ միջոցի մը մէջ ուսանիլ կատարելապէս Հայերէնի նման ընդարձակ լեզու մը, որ գրաբառ գրականութենէ մը զատ, ունի աշխարհաբառ գրականութիւն մ'ալ։ Մենք կը փափագինք որ աչակերտք այդպիսի ազգային երկրորդական վարժարանէ մը ՀԱՅ—ՓՐԻՍՏՈՆԵԱՑ դուրս ելնեն, այսինքն լիապէս ուսած լինին Հայ լեզուն և Հայ կրօնը։

Ոչ նուազ նաև զարմացանք, երբ ուսմանց ծրագրին մէջ ձայնագրութեան ուսումը նշանակուած չտեսանք։ Ձայնագրութիւնը, մանաւանդ Հայկական ձայնագրութիւնն ինչո՞ւ իր յատուկ տեղը չունենայ այսպիսի վարժարանի մը մէջ։ Մի՞թէ ձայնագրութիւնն նուա՞զ կարեւոր ուսում մ'է, ո՞չ ապաքէն ընդհանուր աշխարհի մէջ առած է այսօր, թէ «յարերը միայն երգ չունին»։ Մարդուս սիրտը քնար մ'է, այդ քնարը պէտք է խօսի այսինքն երգէ, սիրտ մը որ չերգեցաւ իբրև քնար, քար է և ոչ քնար։ և մարդկութիւնն այսօր աւելի թրթռուն սիրտերու պարտական է քան քարեղէն սրտերու, զի ձայնը տրուած է Աստուծմէ իբրև պարգև չնորհաց առ մարդն։ արհամարհելն զձայն, արհամարհել է Աստուածային այս չնորհքը։

Այն մեր այս դիտողութիւններն չարաչար չպիտի մեկնուին հարաւ այնպիսի խնամակալութենէ մը, որոյ պատուական անդամոց եկեղեցասիրութեանն ու ազգասիրութեան վրայ բնաւ տարակոյս չունինք։ Եթէ փոքր ինչ հաւատք ունենային թէ խնամակալութիւնն այսպիսի դիտողութիւններէ կրգոծուի, բնաւ երբէք այս տողերը գրելու չպիտի յօժարէինք, զի մեր սովորութենէն դուրս է դիւրագրգիռ սրտերու հետ գործ ունենալը։ այլ որովհետև գիտել գիտենք թէ խնամակալութիւնն սիրայօժար կը լսէ արդարացի դիտողութեանց, ուստի մեք ևս չդանդաղեցանք գրելէ զայն։

Կեդր. վարժարանի խնամակալութեան նպատակը չատ գեղեցիկ ճշդուած է՝ ահա իւր խօսքերովը։ «Ազգ. Կեդր. վարժարանը պիտի լինի այնպիսի հաստատութիւն մը, որ ոչ միայն համապատասխանէ մայրաքաղաքիս մէջ հաստատեալ բազմաթիւ վարժարանաց, այլ նաև իրեն եզական դիրքովը, ուղղութեամբն ու Հայ ուսանողին համար բացառիկ առաւելութիւններով տայ այն արդիւնքներ, զորս անկարելի է յուսալ օտար կրթարանաց մէջ։ Խնամակալութիւնս զայս կէտ նպատակի պիտի ունենայ միշտ իւր աչաց առջև, այն է լաւագունին հասնելու ջանալ և վարժարանն այնպիսի վիճակի մէջ դնել, որով կարելի լինի մրցիլ նմանօրինակ հաստատութեանց հետ»։

Ի սրտէ կը մաղթենք որ խնամակալութիւնն իւր այս յայտարարութեան համաձայն լայնդի ի գլուխ հանել այդ մեծ նպատակը, յայնժամ արդարև մեծ պիտի լինի ազգին ընդհանուր երախտագիտութեան զգացումն, որ պիտի արտայայտի ամենայն անկեղծութեամբ և խանդակաթ եռանդեամբ առ ուսումնասէր Տեարս խնամակալութեան Կեդր. Վարժարանին Ղալաթիոյ։

ՎԱՀԱՆ Վ. ՑԷՐՄԻՆԱՍԵԱՆ

1886 Հոկտ. 7

ՏԷՖԻՆԷ

Սիվաս վիլայէթինէ Ազիզիէ գաւառապը իւէ Հաճիէր գարիէսի արասընտա քէշֆ օլունան պիր էսկի իպատէիանէ հագդընտա Սէֆ— կազէթասընտա պէր վէհրը աթի օգունմըշ տրը։

Տերսաատէթէ պասրլան Սոռէր կազէթասընէն 520 նումէրօրը նիւսխէսինէ տէրճ իտիլէն Տէֆինէ սերլէվհալը մէգալէյի օգուտրդ։

Պերվէհրը աթի տէրճ իտէէկիմիզ պազը էվրագը ըէսմիյէ միթալասընան մալիւմ օլաճադը վէհրլէ, պու տէֆինէ՝ թամ 10 սէնէլիք մաճէրա տրը։

Նէօյլէ քի, վալիի էսպագ Հաճի Իզզէթ բաշա հազրէթլէրի զէմանընտա Ազիզիէ գազասընտա էօյլէ պիր տէֆինէ զուհուրի վիլայէթճէ խսթիսպար գըլընարագ, լիէճիլիթ-թահգիգ մահալինէ մէմուրլար կէօնտէրիմիշ իտի։ Լաքին թէէսսիֆ օլունը քի, պու մէմուրլարը թահգիգաթը իսթիտիէսի նէթիճէսինդէ գիր օլամասընը կիպի, 94 սէնէսինդէ 99ա գատար տէվամ իտէն մերքէզին (Սիվասը) թահգիգաթը միւթէվալիէսինէն տախի պիր նէթիճէ հասըլ օլամայըգ, հագիգաթը հալ պէր թագմ քէշմէքէշ իլթիլաֆաթ արասընտա մէսթուր գալը կիթտի։ Հաթթա պու ուղուրտա մերքէզը վիլայէթ հապսխանէսինէ տէ 2 Միլիոնի մէճֆաթ իթտի։

Նիհայէթ մահքէմէի իսթինաֆը վիլայէթ ճէզա տարիէսինէն սասրը օլան իլամ՝ էվրագը միթէֆէրրիսը իւէ վէ մէգքիւր տէֆիի նէտէն օլմագ իւզրէ տարիէի ատի. յէտէ մահֆուզ պուլընան պիր ատամագէլ Սիմոն պուրտաս՝ մը տրը։

Գիւսթին.— Խայր, տիւրը չըգմըշ օլմալը. պու կիւն պէգ մատմազէլ Սիմոնը հիչ կէօրմէմիք։

Գաբուեը.— Կէօրմէմինիզ մի... տիւրբ՞ մը չըգմըշ օլմալը տէթինիզ, մատմազէլ Սիմոնըն պու կիւն մէգթէպտէն տիւրը չըգմըշ օլորընա պէն տիլի թէեմին իսէրիմ, գաբուեը ատան պէնիմ, պու կիւն պէնիմ գօճամատն պաչգա մէգթէպտէն տիւրը չըգան օլմամըշ տրը։

Գիւսթին.— Գապլի տիր, լաքին հէր հալտէ մատմազէլ Սիմոն պիր եէրտէ օլմալը, չիւնքի գաբուսընը պէն չէնա տէֆալար վուրըմ վէ պիր ճէվապ ալմատրմ։

Գաբուեը.— Օտասընա կիրմի՞ն մի։

Գիւսթին.— Խայր, —տէտի։

57

Գաբուեը.— Օտասընա կի՞րմէտին մի, կիրմէլի տեմի՞լ մի իտի եա, պէն պակս իսէրիմ քի մատմազէլ Սիմոն տահա ույսյօր։

Գիւսթին.— Էօյլէյի իթի սասթ կէչմիշ օլորը հալտէ, էլան ույո՞ւյօր մը։

Գաբուեը.— Նի՞չիւն ույումասընը, տիւն կէճէ օ գատար եօրուլորգան սօնրա, հիչ եաթըլմասը կիպի պիր չէյ տիր. պէն կիտէյիմ ույանասընայրմ—տէյիպ։ գաբուեընընն գարասը Սիմոնըն օտասընա կիթտի, վէ գաբուեը պիւէ վուրմագսըզըն անախթարը չէվիրիպ աչրպ պիրտէն իչէրի կիրտի։

Մօրիս պըրագըպ չըգարը սըրատա նէ հալտէ պրագմըշ իտի իսէ, Սիմոն օ հալտէ եաթմագտա իտի։ Գաբուեը մէգուսէնին կէօպէրինի գաբաբ օլորընը կէօրտիքտէ, քէնտի քէնտիյէ.— Ամմա տա թաթը ույգու հա՛.—տէտիքտէն սօնրա, իքի տէֆա—Սիմոն, մատմազէլ Սիմոն—տէյու չըղըրտը։

Սիմոնտան ճէվապ չըգմատը։ Գաբուեը եաթատա եագլաշըպ էյլիտի, վէ մէրգուսէնին էլինի թութտը։ Նակէհան վահչի պիր սէտտ սալը վէրիպ կէրի կէրի չէքիտի. չէհրէսինտէն ֆէվգէլատէ տիւշտը տէչէրէ օլորը Նիւմայան իտի։

Սիմոնն հէր քէստէն էվվել ճամէչուխանէտէ պուլունմագ մէգթաբը օլորը հալտէ, մայէթինտէ պուլունան խըզմէթճիլէր կէլիպ տէ մէրգուսէյի կէօրմէտիքլէրինտէ թէճճիւսլատ գալորլար։

Սասթ սէքիզէ գատար Սիմոն մէյտանա չըգմամըշ իտի։

Խըզմէթճիլէրտէն պիրի.— Կէօրիւնիւր քի ույանմըշ տա սօնրա եէնէ ույգույա տամըշ տրը։ Աճապա իչի անլասա՞գ մը։

Պիր տիկէր խըզմէթճի.— Նիթ սէն գաբուսընը վուր, վէ էկէրչի ույումըշ իսէ ույանտրը... էկէր պու վագթա գատար մէյտանա չըգմամըշ օլորընը Մատամ խապէր տալը իսէ թաղիր իտէր. Սիմոն իսէ բէք էյի պիր գըզնըղագ օլորընտան, պէօյլէ պիր մուամէլէ կէօրմէսինի թէրվիճ էթմէմէլիյիզ։

—Հագգընտ վար. կիտէյօրում—տէյիպ, Սիմոնըն օտասընա սէյիրթտի։ Իպթիտա եավաչճա գաբուլը վուրուպ, ճէվապ ալմատը իսէ գուվվէթլիճէ պիր տահա վուրտը, վէ հէր նէ գատար օտասընընն անախթարը իւսթիւնտէ իտի իսէ տէ, իչէրի կիրմէկէ ճէսարէթ իտէմէյիպ, ճամէչուխանէյէ ավէթ իթտի։

Խըզմէթճիլէր.— Նէ՞ օլմուշ, կէլի՞օր մը։

Գիւսթին.— Օտասընտա օլմատըղընա շիպկէ եօք, գաբուլը պիր գաչ մէֆալար գուվվէթլիճէ վուրտրմ, իչէրտէ պուլունա իտի օն տէֆա ույանընը իտի, կէօրիւնիւր քի Մատամ պու սապահ մէգրումէյի պիր եէրէ կէօնտէրմիշ։

Գիւսթինին չու սէօղիւ ագլա մուվաֆֆէգ պիր սէօզ օլորընընան, խըզմէթճիլէր իչէրիսէ պաչլատրլար։

Շակիրտլէր սապահ տէրսէ պաչլամագտան մուգատոէմ, եէմէք օտասընա էնիպ գահվալթը իտէրլէր. սասթ օն պիրտէ էօյլէ թամամ իթմէք իւզրէ, եէնէ եէմէք օտասընա կիտէրլէր իտի։ Մէգթէպին խըզմէթճիլէրի տախի չօճուգլարընը թամամ պիթիրտիքտէն սօնրա քէնտիլէրինէ մախսուս օլան մահալտէ թամամ իտէրլէր իտի։

Աչճը գարը Սիմոնըն օ կիւնիւ սուճքատա պուլունմատըղընը միչահէտ իտէրէք, նէրէտէ իտուկինի սիվալ իթտիքտէ։

Գիւսթին.— Պու սապահ Սիմոնը պիգ տէ կէօրմէտիք... կէօրիւնիւր քի Մատամ պիր եէրէ կէօնտէրմիշ տիր։

—Գապլի տիր։

Սասթ իքի բատատէլերինտէ մահալլէնին բօսթամրը կէլիպ, պիրի մատամ Տիւպիէթի վէ տիկէրի տախի Սիմոնա օլմագ իւզրէ իքի մէքթուպ պրագը։

Գաբուեը մատամ Տիւպիէթին մէքթուպընը թէսլիմ իթտիքտէն սօնրա, տիկէրինի տէ սահիպինէ վէրմէք իւզրէ իւսթ գաթա չըգտը. ճամէչուխանէյէ կէրիպ, — մատմազէլ Սիմոն պուրտաս՝ մը տրը։

Գիւսթին.— Խայր, տիւրը չըգմըշ օլմալը. պու կիւն պէգ մատմազէլ Սիմոնը հիչ կէօրմէմիք։

Գաբուեը.— Կէօրմէտինիզ մի... տիւրբ՞ մը չըգմըշ օլմալը տէթինիզ, մատմազէլ Սիմոնըն պու կիւն մէգթէպտէն տիւրը չըգմամըշ օլորընա պէն տիլի թէեմին իսէրիմ, գաբուլը ատան պէնիմ, պու կիւն պէնիմ գօճամատն պաչգա մէգթէպտէն տիւրը չըգան օլմամըշ տրը։

Գիւսթին.— Գապլի տիր, լաքին հէր հալտէ մատմազէլ Սիմոն պիր եէրտէ օլմալը, չիւնքի գաբուսընը պէն չէնա տէֆալար վուրըմ վէ պիր ճէվապ ալմատրմ։

Գաբուեը.— Օտասընա կիրմի՞ն մի։

Գիւսթին.— Խայր, —տէտի։

57

Գաբուեը.— Օտասընա կի՞րմէտին մի, կիրմէլի տեմի՞լ մի իտի եա, պէն պակս իսէրիմ քի մատմազէլ Սիմոն տահա ույսյօր։

Գիւսթին.— Էօյլէյի իթի սասթ կէչմիշ օլորը հալտէ, էլան ույո՞ւյօր մը։

Գաբուեը.— Նի՞չիւն ույումասընը, տիւն կէճէ օ գատար եօրուլորգան սօնրա, հիչ եաթըլմասը կիպի պիր չէյ տիր. պէն կիտէյիմ ույանասընայրմ—տէյիպ։ գաբուեընընն գարասը Սիմոնըն օտասընա կիթտի, վէ գաբուեը պիւէ վուրմագսըզըն անախթարը չէվիրիպ աչրպ պիրտէն իչէրի կիրտի։

Մօրիս պըրագըպ չըգարը սըրատա նէ հալտէ պրագմըշ իտի իսէ, Սիմոն օ հալտէ եաթմագտա իտի։ Գաբուեը մէգուսէնին կէօպէրինի գաբաբ օլորընը կէօրտիքտէ, քէնտի քէնտիյէ.— Ամմա տա թաթը ույգու հա՛.—տէտիքտէն սօնրա, իքի տէֆա—Սիմոն, մատմազէլ Սիմոն—տէյու չըղըրտը։

Սիմոնտան ճէվապ չըգմատը։ Գաբուեը եաթատա եագլաշըպ էյլիտի, վէ մէրգուսէնին էլինի թութտը։ Նակէհան վահչի պիր սէտտ սալը վէրիպ կէրի կէրի չէքիտի. չէհրէսինտէն ֆէվգէլատէ տիւշտը տէչէրէ օլորը Նիւմայան իտի։

Սիմոնն էլի մէրմէք կիպի սովուգ իտի, պիր նաչ էլի կիպի սօնմըշ իտի։

(305)

ՍԻՄՕՆ ՎԷ ՄԱՐԻ

ՄԻՒԷԼԻԷՆ

ՓՈՍԱԳԻՒ ՏԷ ՄՕՆԴԷՒԼՆ

ՄԻԹԷՐԱՅԻՄԻ ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՊ

Կալուսպէ.— Անկասրգ, տէմէք քի իւչ տէֆա ճամա վուրաճագսընըզ։

Մէմուրլարընը պիր տիկէրի.— Պիզէ իչարէթ գալորբլարընը կիպի, արապատան էնիպ կէօսթէրէճէյինիզ չահսը եագալայաճաղըզ, էօյլէ տէյի՞լ մի։

Բօզիէ.— Էվվէթ...չարուգ պիր արապա պուլունուզ, սասթ իւէ քիրալանընըզ վէ պուրատա տէտիյիմ թէրթիպատ պէքլէյինիզ։

Իքի մէմուրընը պիրիսի հէման պիր արապա թէսարիք իտուպ, ռէֆիգէյէ պինիպ թարիֆի օլունան մահալատ տուրատուրթտը։

Արապանը.— Պուրատա չօգ տուրաճա՞գ մը յըզ։

Մէմուր.— Պէլքի։

Արապանը.— Օ հալտէ պէն չուպուղընմ եագըպ կազէթամը օգույապիրիմ —տէյիպ, չուպուղընը եագար վէ կազէթասընը էլինէ պաղը։

Էմէ ժուպէր տիլէսիի կիպի մէմուրլարընը եէդրէյէտիրթիքտէն սօնրա բօսթախանէյէ ավտէթէ մուվէզզինին եանընտա մէգթուպընը արանըլաճաղը մահալատ կէօրպիլէճէք սուրէթտէ օթուրար։

* *

Մատամ Տիւպիէֆին մէգթէպինտէ սապահ սասթ ալթըսա չակիրտլէրին գալգմասը իչուն չան չալընմագտա իտի։ Սասթ ալթը պուչուգտա չակիրտլէրին քեսֆիքէսի կիրինմիշ տէրս գօղուչարընա էնմէկէ հազրըլանտագլարը մուպիլու, մէգթէպտէն տիւրը իգամէթ իտէն խըզմէքտարլար տախի մէգթէպէ կէլմէքտէ պուլընմըշլար իտի։

Սիմոնն հէր քէստէն էվվել ճամէչուխանէտէ պուլունմագ մէգթաբը օլորը հալտէ, մայէթինտէ պուլունան խըզմէթճիլէր կէլիպ տէ մէրգուսէյի կէօրմէտիքլէրինտէ թէճճիւսլատ գալորլար։

Սասթ սէքիզէ գատար Սիմոն մէյտանա չըգմամըշ իտի։

Խըզմէթճիլէրտէն պիրի.— Կէօրիւնիւր քի ույանմըշ տա սօնրա եէնէ ույգույա տամըշ տրը։ Աճապա իչի անլասա՞գ մը։

Պիր տիկէր խըզմէթճի.— Նիթ սէն գաբուսընը վուր, վէ էկէրչի ույումըշ իսէ ույանտրը... էկէր պու վագթա գատար մէյտանա չըգմամըշ օլորընը Մատամ խապէր տալը իսէ թաղիր իտէր. Սիմոն իսէ բէք էյի պիր գըզնըղագ օլորընտան, պէօյլէ պիր մուամէլէ կէօրմէսինի թէրվիճ էթմէմէլիյիզ։

—Հագգընտ վար. կիտէյօրում—տէյիպ, Սիմոնըն օտասընա սէյիրթտի։ Իպթիտա եավաչճա գաբուլը վուրուպ, ճէվապ ալմատը իսէ գուվվէթլիճէ պիր տահա վուրտը, վէ հէր նէ գատար օտասընընն անախթարը իւսթիւնտէ իտի իսէ տէ, իչէրի կիրմէկէ ճէսարէթ իտէմէյիպ, ճամէչուխանէյէ ավէթ իթտի։

Խըզմէթճիլէր.— Նէ՞ օլմուշ, կէլի՞օր մը։

Գիւսթին.— Օտասընտա օլմատըղընա շիպկէ եօք, գաբուլը պիր գաչ մէֆալար գուվվէթլիճէ վուրտրմ, իչէրտէ պուլունա իտի օն տէֆա ույանընը իտի, կէօրիւնիւր քի Մատամ պու սապահ մէգրումէյի պիր եէրէ կէօնտէրմիշ։

Գիւսթինին չու սէօղիւ ագլա մուվաֆֆէգ պիր սէօզ օլորընընան, խըզմէթճիլէր իչէրիսէ պաչլատրլար։

Շակիրտլէր սապահ տէրսէ պաչլամագտան մուգատոէմ, եէմէք օտասընա էնիպ գահվալթը իտէրլէր. սասթ օն պիրտէ էօյլէ թամամ իթմէք իւզրէ, եէնէ եէմէք օտասընա կիտէրլէր իտի։ Մէգթէպին խըզմէթճիլէրի տախի չօճուգլարընը թամամ պիթիրտիքտէն սօնրա քէնտիլէրինէ մախսուս օլան մահալատ թամամ իտէրլէր իտի։

Աչճը գարը Սիմոնըն օ կիւնիւ սուճքատա պուլունմատըղընը միչահէտ իտէրէք, նէրէտէ իտուկինի սիվալ իթտիքտէ։

Գիւսթին.— Պու սապահ Սիմոնը պիգ տէ կէօրմէտիք... կէօրիւնիւր քի Մատամ պիր եէրէ կէօնտէրմիշ տիր։

—Գապլի տիր։

Սասթ իքի բատատէլերինտէ մահալլէնին բօսթամրը կէլիպ, պիրի մատամ Տիւպիէթի վէ տիկէրի տախի Սիմոնա օլմագ իւզրէ իքի մէքթուպ պրագը։

Գաբուեը մատամ Տիւպիէթին մէքթուպընը թէսլիմ իթտիքտէն սօնրա, տիկէրինի տէ սահիպինէ վէրմէք իւզրէ իւսթ գաթա չըգտը. ճամէչուխանէյէ կէրիպ, — մատմազէլ Սիմոն պուրտաս՝ մը տրը։

Գիւսթին.— Խայր, տիւրը չըգմըշ օլմալը. պու կիւն պէգ մատմազէլ Սիմոնը հիչ կէօրմէմիք։

Գաբուեը.— Կէօրմէտինիզ մի... տիւրբ՞ մը չըգմըշ օլմալը տէթինիզ, մատմազէլ Սիմոնըն պու կիւն մէգթէպտէն տիւրը չըգմամըշ օլորընա պէն տիլի թէեմին իսէրիմ, գաբուլը ատան պէնիմ, պու կիւն պէնիմ գօճամատն պաչգա մէգթէպտէն տիւրը չըգան օլմամըշ տրը։

Գիւսթին.— Գապլի տիր, լաքին հէր հալտէ մատմազէլ Սիմոն պիր եէրտէ օլմալը, չիւնքի գաբուսընը պէն չէնա տէֆալար վուրըմ վէ պիր ճէվապ ալմատրմ։

Գաբուեը.— Օտասընա կիրմի՞ն մի։

Գիւսթին.— Խայր, —տէտի։

57

Գաբուեը.— Օտասընա կի՞րմէտին մի, կիրմէլի տեմի՞լ մի իտի եա, պէն պակս իսէրիմ քի մատմազէլ Սիմոն տահա ույսյօր։

Գիւսթին.— Էօյլէյի իթի սասթ կէչմիշ օլորը հալտէ, էլան ույո՞ւյօր մը։

Գաբուեը.— Նի՞չիւն ույումասընը, տիւն կէճէ օ գատար եօրուլորգան սօնրա, հիչ եաթըլմասը կիպի պիր չէյ տիր. պէն կիտէյիմ ույանասընայրմ—տէյիպ։ գաբուեընընն գարասը Սիմոնըն օտասընա կիթտի, վէ գաբուեը պիւէ վուրմագսըզըն անախթարը չէվիրիպ աչրպ պիրտէն իչէրի կիրտի։

Մօրիս պըրագըպ չըգարը սըրատա նէ հալտէ պրագմըշ իտի իսէ, Սիմոն օ հալտէ եաթմագտա իտի։ Գաբուեը մէգուսէնին կէօպէրինի գաբաբ օլորընը կէօրտիքտէ, քէնտի քէնտիյէ.— Ամմա տա թաթը ույգու հա՛.—տէտիքտէն սօնրա, իքի տէֆա—Սիմոն, մատմազէլ Սիմոն—տէյու չըղըրտը։

Սիմոնտան ճէվապ չըգմատը։ Գաբուեը եաթատա եագլաշըպ էյլիտի, վէ մէրգուսէնին էլինի թութտը։ Նակէհան վահչի պիր սէտտ սալը վէրիպ կէրի կէրի չէքիտի. չէհրէսինտէն ֆէվգէլատէ տիւշտը տէչէրէ օլորը Նիւմայան իտի։

Սիմոնն էլի մէրմէք կիպի սովուգ իտի, պիր նաչ էլի կիպի սօնմըշ իտի։

նը պէյան իթմիշ տիր ։ վէ մէրգում Ալինին մախտումը Մուսլը տախի բէտերի մերգումըն պէյան իթ. տիկի կիպի տէֆինէյի կէօ. ռիւպ պապասընա խապէր վէր. տիկինի ։ վէ պունտան 11 այ էվվէլ տերունինտէ նէ օլսըղընը պիվմէտի. կի հալտէ բէտերինին վէրմիշ օլսըղը պիր հէյպէյի կէճէ կէօթիւրեպ Ագ Դըշլա գարիյէլի Գարա օղլու Ալիյէ Թէսլիմ իտէրէք, տահա պիր չէյտէն մալիւմաթը օլմասըղընը իթեան էյ. լէմիշ տիր։ Զիքր օլընան Գուլիլի գա. ռիյէլի Ապազ օղլու Մէհմէտ տախի ռէֆիգի մերգում հաճի Քէհեա օղ. լու Ալինին իֆտատէսինի թատիգ ի. տուպ, ֆագաթ թագսիմ իթտիք. ների ալթուն 32,468 ատէտ օլուպ ։ մերգուման հաճի Գարա նամը տի. կեր Մէհմէտ աղայա թէպտիլ էթ տէյու, վէ Գարա օղլու Ալիյէ սաղլա տէյու վէրիլենլերտէն մատատա 8075 ատէտ ալթունըն ռէֆիգի մերգում հաճի Քէհեա օղլու Ալինին զիմմէ. թինտէ գալըղընը, վէ տէֆինէ պու ալթունտան իպարէթ օլուպ ։ քէն. տինտէ վէ տէֆինէ պուլընան մա. հալտէ պիր չէյ օլմասըղընը իֆտատ էթմիշ տիր։ վէ ալթուն վէրիլտիկի պէյան օլընան մերգումանտան Քէր. օնլը Այեար 80 ղրշ.ըդ գատար ալ. թունտէօքմէ վէ պիր մըգատար կիւմիշ ալտըղընը իգբար իտուպ Քէմէրքէնի հաճի Գարա նամը տիկեր հաճի Մէհ. մէտ աղա իլէ Ագ Դըշլա գարիյէլի Գարա օղլու Ալի տախի սուրէթը ինքեար. տէ պուլընըգալարընտան ։ մերգում հաճի Մէհմէտ աղանըն 16060 ատէտ ալթունը տէֆինէնիյէրտէն ալտըղ. նը Ագ Դըշլա գարիյէլի Գարա օղլու Ալի տախի սուրէթը ինքեար. տէ պուլընըգալարընտան ։ մերգում Գարա օղլու Ալիտէ վերիլտիկի պէյան օլընան 8033 ատէտ ալթուն վերիլիր իլէն ։ կէօրէնէր եօգ իսէ տէ, իսթինթագ վարագասընտա մուհարրէր օլտուղը իւզրէ ։ պագը իֆատաթա նազարէն ։ պու ալթունըն տա մերգում Գարա օղլու Ալիտէ օլաճաղընա պիր տէրէ. գէյէ գատար եագին հասրլ օլտուղը. վէ Ագ Դըշլա գարիյէլի Տավուտ օղլու մէլլա Ահմէտ վէ Քէրօ՝ լըխաշկաշ օղլու Ա. Օ. վէ Գարպօ նամքիմէ անէյէր տախի տէֆինէ մալինին սարիգլերի պուլն տըղը անլաշլըսըղընտան ։ վէ էվվալը տէֆինէնին էյատէի քէթմէն մուա. մէլէի ըրֆգիյէ վէ լութֆիյէ իլէ գահիրէ իխրաճը պուրաճա գապէլ օլմայաճաղընտան ։ իգթիզասը իճրա պուլրուլմագ իւզրէ տէֆինէ մուխ. պերի Գօլուն Ապտալ գարիյէլի Մէհ. մէտ Ալի աղա վէ Գուլիլի գարիյէլի տէֆինէճի հաճի Քէհեա օղլու Ալի վէ մախտումը Մուսլը վէ Ապազ օղ. լուՄէհմէտ իլէ Քէմէրքէն գարիյէլի իմհան օղլու հաճի Գարա նամը տի. կեր հաճի Մէհմէտ աղա վէ Ագ Դըշլա գարիյէլի Գարա օղլու Ալի վէ գարիյէլի մէզպուրէքտէն Տավուտ օղլու մէլլա Ահմէտ վէ Քէրօնլը Գո. յամը օղլու Այեար վէ Խաշխաշ օղլու Ա. Օ. վէ Գարպօ նամ 10 նէֆէր քէ. սանըն մինանպա զապթիյէյէ Թէր. գիգէն վէ Թուլթուլան էվլադընը Ալ. թէյէրի վէ մերգում հաճի Գարա. նըն տէֆինէճի Ալիյի հեր մալինէ միւշթերէք իթտիկինէ տաիր վէրիպ էլտէ իսիլէն պիր գրթա սէնէտի լէֆթէն օլ ճանիպը չէրէֆճալիյէ կէօնտէրիլմիշ ։ վէ Գուլիլի գարի. յէլի Սէլագ—Գրըզ օղլու խում. ըն տէֆինէճիլէրտէն մուգատ. տէվա էլէ կէթիրմիշ օլսըղը գալալ վէ գուրշունտան մսմալ պիր գա. բաղ իլէ քէզալիք տէֆինէճիլէրտէն ռօլաշարագ Նէմնի Շէյխ գարիյէլի Սըրըգլը օղլու Էօմէրին էլինէ կէչ. միշ օլսըղը խապէր ալընան թախմի. նէն պիր մըսկալ վէզնինտէ 2 թա. բաքը սուրէթլի պիր ատէտ տէֆի. նէ ալթունը տախի ճէլգ իտիրիշ օլտուղընտան, պու քէրրէ հուզուրը մէալիմէվիուրը ճէնապը վիլայէթբէ. նահիլէրինէ արզ ու թագտիմ գը. լընմըշ օլմաղլա ։ օլապատ ։

ֆի 5 ճէմազիւլ ախիր սէնէ 95
վէ ֆի 26 մայիս սէնէ 94

Էբէլիճէ մուֆասսալ օլան իլամը մէզքիւրըն սուրէթի տախի ինչալահ նիւսխէի աթիյէմիզէ տէրճ իտիլէ. ճէք տիր ։

Էվրագը Թահգիգիյէյի օգուտլա. լար՝ տիւչրը վէլէհ վէ հայրէթ օլ. մամագ գապիլ տէյիլ տիր ։

Եազըգ քի ։ Թահգիգաթը իպթի. տայէ եօլու իլէ ճէրէյան իտէմ. տիկինտէն—Սոոդինին եազըղը գա. տար տէյիլ իսէ տէ—աղ չօգ պուլը. նան չու գըյմէթտար ատարը ա. թիգա՝ մահվ օլտու կիթտի ։

Սոոդէր կազէթասը տախի Սէվ-ըն Քըզրասը զիյրինտէ միւթալաան աթիյ. ի նէյը իթմիշ տիր ։

Իշթէ չու լայհանըն միւթալաա. սընտան տախի անլաշըլտըղը վէճճէլ, պու տէֆինէ մատտէսի ֆէվգէլատէ էհէվմիյէէթլէ թէլագզը իտիլէճէք չէյլէրտէն օլտըղը հալտէ ։ պագը մէնֆաաթբէրէսթէրին չէվիրտի. լերի հիյլէ վէ խիւտ տօլապը իլէ կէբէք մահալինճէ վէ կէբէք պու. ռաճա բէք ատի ատտ օլունմուշ ։ վէ պու էմսալըզ խազինէ պիր թագզմ էշխասընդ էյատիի իզթիսապընա կէ. չիպ մահվ օլմուշ տըր ։

Տիւչտը վէլէհ վէ հայրէթ օլու. նաճագ գատար հագայիգը վուգու. աթը հայֆ օլան էվրագը թահգի. գիյէտէ՝ ճաապա տահա նէ՞ էնթրի. գա, նէ՞ թէտպիրլեր կէօրիլէճէք ։

Ըէֆիզիմիզ Սվ-ը կազէթասընին «եազըգ քի» տէյու իզհարը թէէս. սիճ իթտիկի թահգիգաթը իպթի. տայէէնին նի՞չին եօլու իլէ ճէրէյան իթմէմիշ։ վէ պունա քիմէրին սէ. պէպ վէրմիշ օլտըղընը տախի եազ. մասը լազըմ կէլիր իտի։ Պէօյլէ մէն. ֆաաթը տէվլէթ վէ միլլէթ ախտ մէվատտը միհիմմէտ իրթիքասպը խիրանէթ իտէն խանիլերին մէյտանա չէգասրըլագ ։ միճասպաթը գանուն. յէլէ չարբարրըլմասը պիր վագիֆէի մուգատտէսէ տիր։ Բիվայէթ կէօ. րէ, պու մատտէ չիմտի երինէ սուրէ. թը ճիտատյէտէ նազարը իթինայա ալընըպ տա, խաֆի վէ ճէլլի թահ. գիգաթ վէ թէտգիգաթա իպթի. տար օլունուր իսէ ։ նէթայիճը միւ. ֆիտէ հասրլ օլաճագ տըր։ Էյրաֆը մէմլէքէթտէն պիրզաթըն պու պապ տէ մուգուգիը թամմը օլարզը տա պէյան օլունրյօր։ Սվ-ը կազէթասը պուրայարընը տախի թաֆսիլ վէ թէվզիհ իտէր իսէ, թէչէ քքիւր օ. լունուր ։

ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ

Տէրսատէթ Թիճարէթ Օտասը կազէ. թասընը բազար ։ բէթէսի կիւնքի նիւս. խէսինտէ կէօրիլէն էսթա հէտվէլի պէր վէճճը աթի նագլ օլունուր ։

Սեբէ դոզդայ։— Պու հաֆթա մու. ամէլէ օլմամրշ տըր ։

Կէտէ վէ ղէմ։— Ցիյաթ զալիֆ վէ էլտէ մալ օլմամասընտան ։ մուա. մէլէ օլմամրշ տըր ։

Եսմնէտ դոզդայ։— Պու հաֆթա 40000 քիլէ մալ սաթըլարագ ։ էլտէ 60000 քիլէ զալմրշ տըր։ բիյացա ա. լէշ ուժում տուրկուն ։ ֆագաթ ֆի. յաթլար գավի տիր ։

Մըզբ դոզդայ։— Հազըրտա մալ օլ. մատրղընտան ։ մուամէլէ օլմամրշ տըր ։

Աբբ։— Պու հաֆթա քիլէսի 11 պուչուգ 12 ղրշ.տան 6000 քիլէ Բու. մէլի սաթըլըպ ։ էլտէ 15000 քիլէ գալմրշ տըր։ իսթէք վար տըր ։

Սասամ։— Պու հաֆթա գըյէսի 87—88 բարատան 150000 գըյէ պու. բա իչուն Մէբսին մալի սաթըլըպ ։ հազրատա մալ օլմայրպ ։ բիյացա իշ. լէք տիր ։

Խաշէբ։— Գըյէսի 50 բարայա ա. լըճը վար տըր ։

Բոմդոզ Խիսմը։— Իյ օլմամրշտըր։

Ռա։— Պու հաֆթա պուրա իչուն 23000 վէ Թաշրա իչուն 1500 չուվալ. ուն սաթըլըպ ։ էլտէ 6000 չուվալ Օ. տէսա գալմրշ տըր։ բիյացա հալինճէ տուրկուն տըր ։

Իսբէնդա։— Պու հաֆթա մալ կէլ. մէյիպ հազրատան 40 ֆըչը սաթըլըպ ։ էլտէ էնվաի միւխթէլիֆէտէն 210 ֆըչը մալ գալմրշ տըր։ իսթէք օլմա. յըպ ։ ֆիյաթլար միւթէպագը տըր։

Բոմ։— Պու հաֆթա 60 ֆըչը մալ կէլիպ ։ 100 ֆըչը սաթըլարագ ։ էլտէ էնվաի միւխթէլիֆէտէն 1000 ֆըչը մալ վար տըր ։

Շեուէբ։— Պու հաֆթա 2500 չուվալ Թրիէսթէ կէլիպ ։ 2020 չուվալ Թրի. էսթէ սաթըլարագ ։ էլտէ 2000 չու. վալ Թրիէսթէ վէ 3000 չուվալ Բուս վէ 200 ֆըչը Հօլանտա գալմրշ տըր։ բիյացա օլտրգճա իշլէք ։ ֆագաթ ֆիյաթլար կէվզէք տիր ։

Գաֆվ։— Պու հաֆթա 1500 չուվալ մալ կէլիպ ։ 800 չուվալ սաթըլարագ ։ էլտէ 2200 չուվալ գալմրշ տըր։ բի. յացա գավի վէ իշ օլմագտա տըր։

Ռիյադ։—Պու հաֆթա 1200 չուվալ ինկիլիզ վէ 600 չուվալ իթալիան կէ. լիպ ։ 1200 չուվալ ինկիլիզ վէ 500 չուվալ իթալիան սաթըլարագ ։ էլտէ 500 իթալիան վէ 3000 ինկիլիզ գալ. մրշ տըր։ իթալիան զայիֆ վէ հինտ մալի թուլթկուն տըր ։

Սէբտէնբ։—Պու հաֆթա 1800 սան. տրդ կէլիպ ։ 1000 սանտրդ սաթը. լարագ ։ էլտէ 3800 սանտրդ գալմրշ տըր։ բիյացա տուրկուն վէ ալըճը աղ տըր ։

Կէր—Պու հաֆթա մալ կէլմէյիպ ։ 3000 սանտրդ Ամէրիգան վէ 3000 սանտրդ Բուս սաթըլարագ ։ էլտէ 35000 Ամէրիգան վէ 25,000 սանտրդ վէ 600 ֆըչը Բուս գալմրշ տըր ։ Բի. յացա կէվզէք տիր ։

Թէշրին։—Պու հաֆթա գըյէսի 15 պուչուգ ղրշ.տան 20 պալիա Լինգ. ըէ վէ 15տէն 100 պալիա Եօղկատ վէ 15 պուչուգտան 100 պալիա Սիվ. ըիհիսար վէ 14 1/4—14 պուչուգտան 72 պալիա Սիվաս վէ 11պուչուգտան 14 պալիա ըէնկ վէ 15տէն 50 պալիա Գարահիսար վէ 14 3/4տէն 30 պալիա Էտնա Լինգարէ սաթըլըպ ։ էլտէ էն. վաի միւխթէլիֆէտէն 3000 պալիա մալ գալմրշ տըր ։ բիյացա տուրկուն, ֆիյաթլար զայիֆ ։ վէ ալըճը գըթ տըր ։

Իբէյ։— Պու հաֆթա գըյէսի 36 ֆը. տան 4 պալեա Խորասան վէ 34—35 տէն 16 պալեա Նուհի ։ վէ 25 պուչուգտան 8 պալեա Ըէշթ ։ վէ 115 ղրշ.տան պիր պալեա Բուսէլի սաթըլըպ ։ էլտէ էնվաի միւխթէլի. ֆէտէն 240 պալեա մալ գալմրշ տըր։ Պրուսա բիյացասը թուլթկուն վէպու. բա բիյացասը տախի գրրընթը վէ գապա մալլար իշչուն գավի տիր ։

Եուն։— Պու հաֆթա գըյէսի 6 3/4—7 ղրշ.տան 100 000 գըյէ գասսապ Պալը վէ 6 պուչուգ—6 5/8 տէն 40.000 գըյէ էսկի Շէհր սաթըլրշ տըր։ Բիյացատա մէվճուտ մալլէր իշչուն ալլճը պուլընմագտա տըր ։

Խալբ։— Պու հաֆթա 70 ֆը. տան 130 ատէտ ալեա Շիրվան վէ Գուլպա խալբը վէ 45—50տէն 180 ատէտ Եան վէ 33—34 տէն 500 ատէտ Գա. բապաղ խալբը ։ վէ 50 տէն 30 ա. տէտ Գըզ քիլիմի վէ 250 ատէտ տախի միւխթէլիֆ ֆիյաթլար իլէ բէրաքէնտէ սաթըլրպ ։ էլտէ 3500 ատէտ մալ գալմրշ տըր։ սաթըշլարընն էքսէրիսի վիճենայա մախսուս օլ. աղընընտան ։ բիյացա իլլէքճէ տիր ։

Ակիճ։— Պու հաֆթա վիգիթալը օլարագ գըյէսի 119 ղրշ.տան 4 սէ. բէթ Գարահիսար վէ քէնտի հալի իւզրէ 127 պուչուգտան 10 սէբէթ Պալըքէսէր սաթըլրպ ։ էլտէ 550 եէնի վէ 30 սէբէթ էսկի գալմրշ տըր։ բիյացա տուրկուճճա տըր ։

Բէնդէ։— Պու հաֆթա գըյէսի 25 պուչուգ 26 պուչուգ ղրշ.տան 2000 գըյէ Գալայիրգ ։ վէ 31—31 պու. չուգտան 1200 գըյէ ալեա պէյազ Նիկսէ վէ Գալսերիյէ ։ վէ 23 պուչուգ 24տէն 1500 գըյէ Թապիի Գալսերի. յէ ։ վէ 22 պուչուգտան 800 գըյէ Նիկսէ ։ վէ 20տէն 700 գըյէ Նիկսէ սարբսը սաթըլրպ ։ էլտէ 8000 գըյէ մալ գալմրշ տըր։ բիյացա իշլէքճէ տիր ։

Ճէնէվ։— Պու հաֆթա գըյէսի 9 ղրշ.տան 22 չուվալ Գալսերիյէ ։ վէ 8 1/4—8 պուչուգտան 31 չուվալ Նիկ. սէ ։ վէ 8 5/8տէն 42 չուվալ էսկի Գալսերիյէ ։ վէ 8տէն 10 չուվալ էն. գաբէ սաթըլրպ ։ էլտէ 900 չուվալ մալ գալմրշ տըր։ բիյացա թուլթ. կուն ։ իշչէր մահտուտ տըր ։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՈՒՄՈՒԼը ՏԷՖԹԷՐԻ

Խմբագիր Տէր ,

Երեկուան Ձեր Պատ. թերթին մէջ կարդացի Յովհ. Շահին էֆ. ի նամակն։ Ես չեմ կարծեր որ Յովհ. Շահին է. ֆէնտին հրատարակութեան տար առ խ ուղղեալ իւր յայտնեալ պատասխանը, յորում դժբաղդաբար չ'գտանք ինքզինքը պաշտպանեալ իւր Նախորդ նամակին մէջ իբր սխալ յիշատակեալ իւր դիտողու. թեանցն առթիւ ։

Յարմար դատած չեմ տալ ի հրատա. րակութիւն իմ վերջին նամակս , զոր ե. բեկ յղած եմ իրեն ։ բայց քանի որ մեր բարեկամը հրատարակած է իւր պատաս. խանը , որ ժամադրութեան վայրն ու ժամը իմացնելու ծառայելուն համար Պատ. թերթիդ ընթերցողացն համար նշա. նակութիւն չունէր , մեք ևս ստիպեալ տամք ի հրատարակութիւն եթէ ոչ նոյ. նութեամբ , գէթ ամփոփումն մեր վերջին նամակին , յուսալով որ Պատ. Երեմ բազրութիւնդ պիտի հաճի հիւրընկալել զայն, որոյ վասն խնդրեմ հաճիք ընդուն. նել կանխաւ շնորհակալեացս և մեծա. րանաց հաւատն ։

Ն. Տէր-Զէնէան

7/19 հոկտ. 1886
Պէշիքթաշ

Մեծապատիւ Յովհ. էֆէնտի Շահին

Հոկտ. 3/15 թուականաւ նամակնդ երէկ ստացայ ։

Ձեր տեսակցութեան համար եր. բորդի մը ներկայութեամբ Ձեր ը. ըած կարգադրութիւնը սիրով և յօ. ժարութեամբ կընդունիմ ։ Երրորդի մը ներկայութիւնը ինձ համար ա. մենեւին տարբերութիւն չըներ ։ մի. այն թէ որովհետեւ պատիւ ունեցած չեմ անձամբ ճանչնալ զՄրապիոն էֆ. Հէքիմեան, մեր տեսակցութեան ա. տեն Յակոբ Արշակ էֆ. ի ներկայու. թիւնն եւս փափաքելի է ինձ ։ եթէ սա եւս Ձեզ համար տարբերութիւն չընէ ։ Գալով ժամադրութեան խնդ. րոյն՝ ինչպէս վերջին նամակիս մէջ յետադրութեամբ յայտնած եմ Ձեզ, ո՛ր կիւրակէն որ ուզեցիր ըլլաք՝ պատրաստ եմ ։ գործի օր ինձ համար անկարելի է ժամերով հեռանալ գոր. ծի վայրէս ։ Եթէ առարկէք թէ՝ Սէլանիքլի խանը գոց կըլլայ կիւրա. կէ օրերը , Յակոբ Արշակ էֆէնտին սիրայօժար մեր տրամադրութեան տակ դրած է իւր սենեակն ամէն կիւրակէ առաւօտեան ժամը 3—4 ատենները ։ միայն թէ՝ խնդրեմ որ հինգշաբթիէն կամ ուրբաթէն հա. ճիք իմացնել ինձ , որ ըստ այնմ ժամանակ ունենամ իմաց տալ Յակոբ Արշակ էֆ. ի ։ Այս կարգադրու. թեամբ եւս կրնանք հանդիպ մեր նը. պատակին , եթէ կամք ունենամք ։

Նամակս չի վերջացուցած աւե. լորդ չեմ համարիր երկու բառ գրել Ձեզ ։

«Մաքսի հաչէոյն» համար կերբեւի թէ «գանձելի տոմսակաց» հաչէոյն քիչ նմանութեամբ սխալ հասկցողու. թիւն կայ մեր մէջ ։ Դուք ըսած էիք թէ՝ «175 էջին մէջ մաքսի հաչիւը չահ և վնասի հաչէոյն ստորաբաժան. մանց կարգը գասեր էք», որոյ ի պա. տասխան ըսի Ձեզ թէ «նոյնը ըրած է նաև Տէրլանգ.» խնդրեմ հաճիք աչքէ անցնել նոյն գրքին թիւ 153 էջն ։ Գալով մաքսի և ծախուց ապ. բանաց վրայ աւելցնելու խնդրոյն, ո՞չ ապաքէն նոյնը ըսած եմ ես «ընդհ. ապրանաց» և նորա «ստորաբաժան. մանց» վրայ խօսած ատենս, կարաչեմ անգամ մ'ևս աչքէ անցնիքը մեր գրքին թիւ 167 և 168 էջերն , որք կերբեւի թէ աճապարանօք վրիպեր են Ձեր ուշադրութենէն ։

Նոյնպէս քեռթելու խնդրոյն վրայ ևս կերևի թէ գոնէ մեր բանակռւոյ ապթիւ փոյթ չէք ունեցեր աչքէ անցնել Գաղիացի ԱՄԵՆԱՆՇԱՆԱՒՈՐ հեղինակ «Լամսն տրկրանժ»ի գիրքը, որոյ 87 էջին մէջ ի Մեծ ՀԱՅՐՈՅԹ Ձեր Մայր—Հայուին սխալներն Քեռ. թելով ուղղել խրատած է ԱՆՇՈՒՇՏ ԻՒՐԵՒ ՄԱՅՆԱԳԷՏ ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՒ Ձեր ՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆը ԱՌՆԵԼՈՒ ։ Ուրախ եմ որ այս մասին օրինական տեսակէտով տուած բացատրութեա. նը վրայ համոզում գոյացուցեր էք , ինչպէս նաև «գանձ. տոմսակաց» հաչէոյն առթիւ Ձեր սխալմանը , որոնց վրայ լուսութեամբ անցեր էք ։

Ցուսալով որ յառաջիկայ կիւրակէ պատիւ պիտի ունենամ անձամբ ճանչնալ թէ զՁեր մեծապատու. թիւնը և թէ զՄրապիոն էֆ. Հէ. քիմեան , խնդրեմ հաճիք ընդունիլ, Տէր , յարգանաց հաւատն ։

Ն. Տէր-Զէնէան

5/17 հոկտ. 1886
Պէշիքթաշ

ՐԷՍՄԻ

Մէհլիսը էթամիտարէսի չիւպէսինէն.

Գըսմէթը ասքէրի վէ մահքէմէի թէֆթիշը էվգաֆ մարիֆէթիյէ էմվալը էլթամ վէ էմվալը էվգաֆ. ատան Մալիյէ խազինէի ճէլիլէսինէ իգրազ օլընըպ նէմալարը (ֆիդ) ա. լընմագտա պուլընան մէպալիղին՝ 1302 սէնէի մալիյէսի մարթը իպթի. տասընտան իթիպարէն մուայենէ վէ թէտգիգի՝ գտարարը ալի իգթի. զասընտան պուլընմրշ , վէ չիմտիյէ գատար էքսէրիսի մուայենէ վէ թէտգիդ օլունուպ պիր մըգատարը հէնուզ մուայենէյէ կէլմէտիքլերի , վէ թարիխը իլանատան նիհայէթ 2 մահա գատար կէլիպ տէ մուայենէ օլընմայանլարընն պատէմա թէրա. քիւմ իտէճէք նէմալարընն խ. թիհսալի՝ միւշքիլաթը մուճիպ օլա. ճաղընտան, տաիրէի էլթամ վէ մահ. քէմէի թէֆթիշէն նէմա ալանլա. րընն՝ լիէճիլ մուայենէ եէալէրինտէ պուլընան սէնիյը աթիգա գօչան. լարը, վէ պիր գրթա պէրհայաթ իլմ ու խապէրլերի իլէ թէգքէրէի Օսմա. նիյէլերինի միւսթասհրպէն մէճլիսը իտարէի էլթամ իտարէսինէ միւրա. ճաաթ էյլէմէլերի ։

* *

Կէչէն կիւն Գալաթատա Տէրիրմէն խա. նընտա պիր օտատան վուգուրը եազ. սրընդմը սիրգաթ հագգընտա Զապիյէ նէգարէթինատն աթիտքի ժուրնալ նէյր օլընմըշ տըր ։

Գօնսոլիտ ախզուրիթասը իլէ իշթի. զալ իտէն Ավսթրիա վէ Մաճառիս. թան տէվլէթը ֆախիմէսի թէպտա. սընտան Մ. Սիկսանին Տէրիրմէն խանընտաքի օտասընտա պուլունան գասա գըրրլարագ ։ տէրունինտէ 12 լիրաի Օսմանի իլէ 600 լիրալրգ գօն. սոլիտ սըրգաթ օլընտըղը խապէր վէ. րիվմէսինէն տօլայը թէհարրիրաթ վէ թահգիգաթ իճրասընա թէչէպ. պիս օլընարագ ։ գօնսոլիտէրին նիւ. մէրօլարը Գալաթատա Գօրսա մէ. մուրընա կէօնտէրիլէրէք ։ մէմուրը մուսախէյէհ մարիֆէթիյէ իտիլէն թէտգիգաթտա , մէգքիւր գօնսո. լիտէրտէն 50 ատէտի իթալիա ռէվ. լէթի թէպտասընտան Մ. Թալասսոտա գուհուր իթմէսինէ, վէ մուսախէյէհ անլէրի Մ. Ծաթալոնտան վէ օ տա պօրսա տէլլալը Լիթպէր մարիֆէթի իլէ Ծանէթթօ Ալէգոտան ալտըղընը սէօյլէմիշ իսէլեր տէ , մուսախէյէհ Ծանէթթօ Ալէգօ՝ ալտըղը մահալի իրատ իտէմէմէսինէ ։ վէ հայ պու. քի պէօյլէ 300 լիրալրգ գատար պիր ախզուրիթանէն ուսուլը թիճարէթճէ տէֆթէրը մախսուսընա գայա իտիլ. մէք լազմ կէլիր իքէն ։ մուսախէյէհ՝ զիքր օլընան գօնսոլիտէրի գայա իթմէմէսի՝ պունլարը մալը մէսրուգ պիլէրէք սահթն ալտըղընա տէլա. լէթ իտէր ահվալտէն պուլընմասընա պինտէն ։ մուսախէյէհ՝ տէրտէսթ օ. լընտագ ։ իրճապընընն իճրասընա միւ. պատէրէթ իտիլիկի՝ Գէյօղլու միւ. թէսարրբիլդը ճանիպինտէն պա ժուրնալ պիտիրիմիշ տիր ։

ՄԻԻԹԷՖԷՐԻԳԱ

Պու քէրրէ Պալըքէսէրտէն ալը. նան խուսուսի խապէրլերէ կէօրէ , պունտան էվվէլ Զալըրը նամ մահալ. տէ պիր ալչը մատէնի զու հուր իտէ. ըէք , մէգքիւր մատէնտէ 140 մէթրօ տերինիկինտէ իճրաի հաֆրիյաթ իթմէք իւզրէ 90 սէնէօնտէ պիր իթալեալըյա իմթիյազ իթա գըլը. մըշ իտի։ կէչէնտէ մէգքիւր իմթի. յազըն միւտտէթի խիթամ պուլուպ, պէր մուճիպը մուգավէլէ մատէնին թարաֆը հիւքիւմէթը Սէնիյէէ թէրք ու թէսլիմի թալեպ օլընմրշ իսէ տէ, իթթիալլը՝ էվվէլճէ վուգու. պուլան իխրաճաթը գըսմը քիւլիսի հէնուզ նագլ իտիլմէմիշ օլտրգընտան պասկալ, պունլարը նագլ իտինճէյէ գատար միւսատտէ կէօսթէրիլմէսի. նի թալեպ, վէ միւսատտէի մաթլու. պէրի իսթիհսալ իթմիշ իսէ տէ ։ չու հալտէն իսթիֆատէ իտէրէք, պիր թարաֆտան տախի մատէնի գազ մագտա տեվամ իլէ պէրապէր իխ. րաճաթը քիւլի եէվմ սահիլէ էն. տիրմէ քտէ իմիշ ։

Մուսախէյէհ իթալիալը՝ մատէնը մէգքիւրը 140 մէթրօ տերինիկինէ գատար գազըմագտա մէէզուն իքէն ։ օնրատան իխրաճաթը գալարըմագ վէսիլէսի իլէ թէմտիրը միւտտէթ էլլէտիկի գէման ։ մատէնտէ 70 մէթ. րօ գատար տահա հաֆրիյաթ իճրա իտէրէք , պու եիւզտէն մէնֆիի տէվլէթէ իլրասը խասաբ էյլէմէքլե տէ իքթիֆա իթմէյիպ , եէվմիյէ թախսիս էյլէտիկի եիւզտէն միւթէ. ճավուզ արապալար՝ Գանարբմա չօսէ. սի իւզերինտէ ամէտչիւտ իտէրէք ։ մէգքիւր չօսէյի տէ էհալիի սահիբէնին միւրուր ու ուպուրընա դալրը տալիհ պիր հալէ կէթիրմէքտէ իմիշ ։

—

Հիւքիւմէթը Սէնիյէ իլէ Ալէմա. նիա տէվլէթի պէյնինտէ թէճարա օլընանագ թիճարէթ ահանամէսի. նին միւզաքէրէսի զամանտա թէչ. չէքքիւլ իթմիշ օլան գօմիսիօն՝ տիւն խարիճիյէ նէզարէթինտէ ագար իճ. թիմա իտէրէք, պիր միւտտէթ միւ. զաքէրաթ ճէրէյան իթմիշ ։ վէ իճ. թիմաը սապգատաքի միւզաքէրէ մազպաթալարը իմգա իտիմիշ տիր ։

—

Խարիճիյէ նազրը Սահա բազա հազրէթլերինին մախտումը վէ Բա. ռիզ սէֆարէթը Սէնիյէսի իքինճի քեաթիպի Շերիֆ պէյ՝ տիւն Մա. պէյնէ տավէթ պուլրրլարագ իլթի. ֆաթը Շահանէյէ մազհար օլտրգ. տան սօնրա մահալը մէմուրիյէթինէ ազիմէթ էյլէմիշ տիր ։

—

Թարապլուսը-Ղարպ վիլայէթինտէ քիւչատ օլընան Աճիլան բօսթա վէ թէյէկրաֆ մերքէզինտէ մուխապէ. րաթը Թիւրքիյէ իճրա օլընանագը , վէ տաի վէ թէսհհիւլլիւ մէքթուպ իլէ էմանէթ վէ նիւմունէ գազուլ վէ թէաթր իտիլէճէյի՝ Բօսթա վէ թէյէկրաֆ նէզարէթինտէն իլան օ. լունույօր ։

—

Հայտար բազա խասթախանէսի թապիպի օլուպ մուվազաթէն հուսուսը եունանիյէ ուժում սրհի. յէ միւթէթիյլիկինտէ միւսթախ. ասէմ միրալայ իսքէնտէր պէյէ 4ունճիւ ռիւթպէ Մէճիտի նիշանը իհսան պուլրրլմրշ տըր ։

—

Ֆրանսա տէվլէթի Թարաֆընտան կիրիտին մէրքէզը իտարէսի օլան Հանիա գօնսոլոսըղընա Մ. Գլաթ վէ եունան տէվլէթի Թարաֆընտան տախի մահալը մէզքիւր ժէնէրալ գօնսոլոսըղընա Մ. Կրիպանի Թա. յին գըլընարագ ։ մուամալէհիմանընն մէմուրիյէթի Պապը Ալի ճանիպին. տէն Թասդիգ պուլրրլմրշ տըր ։

—

Իսթինաֆ մահքէմէյէրի ազայա. ըընն իքի սէնէտէ պիր քէրրէ Թէ. պէտտարլի՝ հիւքմը գանուն իգթի. զասընտան օլմաղլա , իսթինաֆը հուգուգ վէ ճիւնհա վէ ճինայէթ վէ թիճարէթ ազալարընն պիրպիր. լերինին հերլերինէ նագլ իտիլճէք. լերի իշիարմիշ ։ վէ հուգուգ մահ. քէմէսինտէ թէհրիրպէ կէօրմիշ պիր ազա՝ թիճարէթ մահքէմէսինէ կիթտիկի հալտէ. օրատա տա լազըմ կէլէն թէհրիրպէտէ պուլրնաճաղընտան , պու ուսուլին մուհասէնաթը տէրքեար պուլընմրշ տըր ։

—

Եունան տէվլէթի՝ սուլհ մազթին. տէքի գուվվէթի ասքէրիյէսինի 18000 նէֆէրէ թէնզիմ իթմիշ վէ կատ օ. լան 9000 նէֆէրի սիլահարընա կէօն. տէրմրշ տըր։

—

Մարոգ (Ֆաս) տէվլէթինին խա. րիճիյէ նազրը Սէյտ Գերկաչն վէ ֆաթ իթտիկի Թանճատա չուլու պուլմուշ տըր ։

ԻԼԱՆը ՐԷՍՄԻ

Գերմանիպը իրատէի Սէնիյէ Ալթընը Տարբէի Գելէտիյէ խա. թախանէսինին միւհէտտէսէն ինչասը իչուն պիր բիյանգօ քէշիտ օլունճաղ , վէ իրպու բիյանգօ գիրտէ կէօսթէրիտիկի վէճճ իլէ , պէճճրի 1 Ֆրանգ օլմագ իւզրէ 150,000 պիլէթ. տէն իպարէթ օլարագ , պունլարտան 52 ատէտի իքրամիյէ գազանճաղ տըր ։

	Ֆրանգ
1 պիլէթ	10,000
1 պիլէթ	4000
10 պիլէթ պէճճրի 1000տէն	10,000
20 պիլէթ պէճճրի 500տէն	10,000
	34,000

Մէգքիւր բիյանգօ պիլէթլերի՝ պէրվէճճը աթի տէվարը բէօմիյէ իլէ պանգա. լարտա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր ։

Շէհր էմանէթը ճէլիլէսինտէ
Ալթընճը Տարբէի Գելէտիյէտէ
Պանգը Օսմանիյէ
Գրէտի Լիոնէ պանգասընտա
Մ. Լըպէնին պանգասընտա ։

Իչպու բիյանգօ՝ ֆի 10 քանունը սանի (յունվար) սէնէ 502 թարիխինտէ քէ. շիտէ օլունճաղը, վէ իքրամիյէլէր էսմանը՝ խապէթ իտէճէք պիլէթլեր ասճաղընա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր ։

Ֆի 26 աղուսթոս սէնէ 502

Եունան գրալընդն կէյէն բէնճէն. պիտ կիւնիւ Բարիզտէն Եունանա միաց թէվէճհէն հարէքէթ իթարկին տիւն եաղմըշ իտիք։

Գրալը միւշարէլէյէ հէնուզ Բարիզտէ իքէն, եանի կէյէն հաֆթա բազար էրթէսի կիւնիւ Մարէշալ Մագ Մահօնա, թարվը սապրգ իսմայիլ բաշա, տիւգ որ Մուշիւէ վէ Ա.էմանիա սէֆարէթինէ վիգիթա վէրաքիի կիպի, էօյլէնէն սօնդրա տա աթ իլէ վէ եավէրը հարար միրայ հաճի Բէթրօնն բէֆագա-Թրլա Պուլընեը օրմանընը կէղմիշ տիր։

Ագշամ թէքմիլ խանէտանը գրալի Օրբերա թէատրօսընա կիտիպ Ա.ֆրէէն օյունունը սէյր ու թէմաշա իթմիշ տիր։

Լանաի լուպիտթաա միրալայ հաճի բէթրօ՝ քէյֆինի պօղուպ թէաթրօտան կէթմիշ իսէ տէ, մուսալթէրէն չաբուգ էյիէշմիշ տիր։

Զարչէնպիհ կիւնիւ Ֆրանսա բէխը ճիւմհուրը Մ. ժիլ կէվի՝ Եունան գրալը Եօրկի հազրէթլէրինի նէզարէնէ գապուլ իթմիշ, վէ գրալը միւշարէլէյհին էլիզէ սէրայրնա վիւրուտընտա, պիր մգտար բիյատէ ասքերի՝ սաֆպէսթէի սէլամ ու իհսանիրամ օյմուշ տըր։

Եեվմը մէգիւրտէ էօյլէնէն սօնրա սաաթ 3 տէ բէհը ճիւմհուր տախի բիյաէթ սըր քեաթիպի ժէնէրալ Բիթիէ իլէ պէրապէր գրալը միւշարէլէյհէ իատէի զիյարէթ էյլէմիշ տիր։

—

Բուսխա սէրայը իմբէրաթօրխի պաշ մէմուրը Գոնթ վ'օրնցօֆ Տաշգօֆ՝ Մօսգուտատա քեանին Դրէմին սէրայընա թէատրիքեաթ իմբա իթմէք իւզրէ պու քէրրէ չէհրը մէդգիւրէ միւվաֆէլէթ իթմիշ տիր։

Բուսխա իմբէրաթօրընը տախի գարիպէն օրայա ազիմէթ իտէճէյի մէրվի օյմրզընտան, միւշարէլէյհին պու սէյահաթընա էհթիմիյէթը մ.խուսուսէ վէրիյէրէք, հաթթա Պաթում քարթօֆիանգսօրընը իլդաը զէմանընտա իմբէրաթօրը միւշարէլէյհին Մօսգուտատա իյրատ իթմիշ օյմրզը չիտատէթլի նուռգ կիպի տիկէր պիր նուռգ տաաա իյրատ էյլէյէճէյի բիվայէթ օլընըյօր։

—

Ֆիւնքի Ֆարտա պէրվէճհը աթի օղունմուշ տիր։

Կէյէն յուլիս այընտա, տիրայէթլի վէ ֆէտաքեար խասթա պագընճրար հագդրտա պիր պէնտ նէյր իտուպ, պունլարը քեամիլէն ֆրդտանը՝ նազարը տիգգաթը ումումիյէյի ճէլպ իթմիշ օյտրզընը պէյտէ վէ մէնաֆիի ումումիյէտէն օյան իշպու խրամէթճիլը հէյէթէնին անգարիպ թէյէգքիլ իտէճէկինի իլայէի մէգալ իթմիշ իտիք։

Պու տէֆա մտէյմիմունիյէ ալարզրմրզ խապէրէ կէօրէ, կէյէն ճումա էրթէսի կիւնիւ Մա սիլեատան խասթա պագրճը Ֆրանսրզ բահիպլէրի (մարբապէա) վիւրուտ իտուպ, պէյօղունտա Բուսխա գօնսօլաթօսընէն արգասընտա Գանչ լարիա սօգաղընտա 3 նումէրօյը մահալտէ իսքան իթմիշլէր տիր։

Պու հէյէթ միանընտա պիր ինկիլիգ իւէ պիր իթալեան բահիպէ տախի պուլընմագտա տրը։

Մարիէ օյտրզը վէճհէյլ, պու բահիպլէրը՝ տին ու միլլէթ ֆարգընա պագմագսրզրն խանէլերէ կիտիպ խասթայարը գիյարլէթ վէ թէտավի իտէճէքլեր տիր։

Պէօյլէ պիր միհիմմ հէյլէթը խարիէնին թէէսիսինի թահսին իտէրիզ։

—

Բարիզ կազէթասընընտա օգունտրզընա կէօրէ, ախիրէն չէհրը մէգքիւրէտ կրանա Օթէյլ էնէն խայիր տապրգ իսմայիլ բաշա հազրէթլէրի՝ որը քեաթիպլէրինտէն Մ. Նիգօլա Բաատ նամ քէտեէյէ արանսրգ եօլվերմիշ օյմաշտա, մուսամիլէյհին վուգուտ պուլան խթիտասը մուճիպինճէ, պիր միւպաշըր՝ իսմայիլ բաշա հազրէթլէրինին տարիբէրինտէն էշեա զապթ ու միւսատէրէ իթմէք իւզրէ պէրապէրինտէ մահալլէ բօյիա գօմիսէրի պուլընտրզը հայտէ մէգքիւր օթէյլէ կիթմիշ իսէ տէ, բաշտա միւշարէլէյհէ՝ քէնտի հարէմ տարիբէսինտէ էշեա զապթ ու միւսատէրէսինտէն զուհուրա կէլէճէք բէհզայէթին էօնիճիւ ալմագ իչիւն քէֆալէթը նագտիյէ օյմագ իւզրէ մէգում միւպաշըրա տէրհա 10000 ֆրանգ միւպաշըրա տէրհա 10000 ֆրանգ իթա էյլէմիշ տիր։ Լաքին տավանընն մահքէմէյէրճէ բույէթ օլընմագը միւհթէմիլ իմիշ։

—

Մէտուսթա կէօրէ, ճէմիլէթը թըպպիյէի Միլքիյէ՝ մէմալիքը Շահանէտ իճրան թէպապէթի տագթէօր տիրէօմասընը հաիզ օյանրա հաստ իտուպ, վէ բէյէթտ քեաղրտալարը թապ ու թէմմիր իթտիրէրէք, մէմալիքը Օսմանիյէտ իճրան թէպապէթ իտէն աթբազպայա թէվզի իտէճէք քմիշ։

Մէգքիւր բէյէթալարընն 50 տաէ. տի պիր բաքէթ օլաճաղ, վէ պէհէր բէյէթանընն մէսարիֆը թապիյէտի օյան 1 բարա տախի տախիլ օլտուզը հալտէ պէհէր բաքէթ եանի 50 բէ. յէթա՝ 5 ղրուշ ֆիյաթլա հէքիմվէրէ վէրիլէճէք տիր։

Մէգքիւր բէյէթալարընն պիր թարթիբ հէքիմտէ գալանագ վէ տիկէր թարթիբ խասթայա վէրիլէճէք, վէ էճզանընը՝ ճէմիլէթը թըպպիյէի Միլքիյէնին մէսէրիլէնիւ հավի օյմայան բէյէթալարը եաբամայաճագլար տըր։

Պունտան պայզա, ճէմիլէթը թըպպիյէի Միլքիյէ՝ 3 սէնէ զարֆընտա ֆէնընը թըպպը թահսիլ իտէնլէրի պէյրութտաքի բրօթէսթան մէքթէպինէն չըգանլար կկալ նագբա ատտ իտէրէք, ֆէնընը թէպապէթին իպթիտասընտան սօնընա գատար պէթէքբար իմթիհան իթտիքտէն սօնրա տիբլօմալարընը թատիգ իտէճէքմիշ։

—

Կէյէն ճումա ագշամը կէօմրիւք գօյճուլարը՝ Արնավուտ քէօյիւնտէ սահիլտէքի գահվէլէրին պիրի եօնիւնտէ պաղը օյան վէ տէրունինտէքի ատամարը ուշգուտտա պուլընան պիր գայրդտա օն չուվալ բէվզվէր պուլուպ զապթ ու միւսատէրէ իթմիշլէր, վէ գայրգճրարա մէգքիւր գահվէճիի զապբթայա թէսլիմ էդլէմիշլէր տիր։

—

Մահքէմէի իսթինաֆ ճիւնէա գբսմր բէհսի Հիւսէյին Համիտ պէյ հազրէթլէրի իւէ ազատան իւսկիւտարը թէվֆիգ պէյ պէյինինտէ պիր խուսուսատան տօղաը միւզաքէրէ օտասընտա հասբլ օյան միւնագաչա վէ իթալեի լիսան մատատսինտէն տօղաը վուգու պուլան չիքտէթ իւզէրինէ, պու միսիլու մէմուրլարը իճրան մուհաքէմէլէրի՝ մահքէվզինտէ պուլընան մահքէմէի թէմեիզէ տիտ օյմագ միւնասէպէթիլէ, մահքէմէի թէմեիզ՝ միւշարէլէյհ Հիւսէյին Համիտ պէյ հազրէթլէրինէ պիր թէքրիրմամէ կէօնտէրմէյէ, վէ մուվաֆիէյհ թէվֆիգ պէյին տախի պիր մահ միւտատէթլէ մէմուրիյէթտէն էլ չէքմէսինէ գարար վէրմիշ, վէ իճապը իճրա գըլընմըշ տըր։

—

Տէրսաատէթէ կէյէճէք ինկիլթէրրա սէֆիրը մուվագգաթը Սիր Ռիչարտ Ուայթ՝ տինընի կիւն Ցէրսաատէթէ միթէվէճհիհէն Գուգրէյտէն հարէքէթ իթմիշ, վէ Գէլկրատա կէլիպ օրատան տախի Գասվայա կէյէճէյի վէ պատէհու Սէլանիք թարիգիյէ վէ սաիր օ ճիվարտան պիր եօլ իւէ կէյերէք, պունտան անլայրարզընա կէօրէ, միւշարէյհէ՝ Գուլկարիսթանտան կէյզմէմէք նիյէթինտէ պուլընմըշ տըր։

(Թ-դէթ)

ՆԱՔ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՆԵՐԱԶԱՐԴ

Ի ՊԵՏՈ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սրբագրեալ և ճոխացեալ

—

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

Գ. Ալբերտ

—

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Դ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

(Արամեան)

Քաջ երկրագործ և աշխարհագէտ Դէորգ էֆ. Ասպահանի սոյն կարեւոր դասագիրքն, այնքան մեծ ընդունելութիւն գտաւ ամէն ազգային վարժարաններէ որ այս անգամ երկրորդ տպագրութեամբ կ'ընծայուի ի լոյս։

Սոյն երկրորդ տպագրութիւնն առաջնոյն վրայ ունի մեծ առաւելութիւններ։ Ոչ միայն կը պարունակէ զանազան պատկերներ, այլ և բազում պատմական ու աշխարհագրական, բնական և քաղաքական գիտելիօք ճոխացեալ է, այնպէս որ սոյն դասագրքի օգտակարութիւնն մեծապէս աւելցած է առանց կարեւոր փոփոխութիւն մ'ընելու գրքոյն վրայ։

Ասպահան աշխարհագրութեան սոյն երկրորդ տիպն մի այլ յոյժ կարեւոր տարբերութիւն կը կայանայ յայնմ զի մասնաւոր խնամով խօսուած է անդ Թուրքիոյ քաղաքական աշխարհագրութեան վրայ, որոյ մասին հեղինակն կ'ուսանդէ լիուլի ու մանրամասն ծանօթութիւններ, մեծաւ մասամբ արդիւնք իւր մասնագիտութեան և մեր երկրի այլ և այլ կողմերն իւր ըրած ուղեւորութեանց։

Գին 7 դահեկան

Կեդրոնատեղն է Դ. Պաղտատլեան տպարանը։

ՍԱՐՐԱՖԻԷԼ

ԵՎՐՕՊԱ ՓՈՐՁԱՍԸ

Լօնտրա 19 Հոկտ.

Ինկլիզ էսհամը ինկ. Լիր.	100-15/16
Օսմ. էսհամը աշըլաը	13-3/4
» » գաբանը	13-5/8
» » Սէրի Ա.	22-1/4
» » » Գ	14-1/4
» » » Ս	13-5/8
Օթօման 1871	72-
Օսմանլը Պանգասը	09-7/8
Բուսխա իսթիգրազը	097-3/4
Մըսրը տուլ. մութահէտէ	75-7/8
» իսթիյազը	94-7/8
Տարա Սանիէ (Մըսրը)	72-
Թունիս իսթիգրազը	95-
Մաճարիսթ. էսհամը 1877	-
Գասպիօ Բարիզ 5 այ վատէ	-

Բարիզ 19 Հոկտ.

Ֆրանս. էւհ. 3 % Ֆր.	82-45
» » 4½ %	110-40
Եէնի Օսմ. էսհամը աշըլաը	15-35
» » » գաբանաը	15-37½

Մէ-գ-ոթէլէ

Սեռի Գ.	14 05
» Ս.	15-90
Բուլգէլի չըմէնտըֆէրի	55-50
Օսմանլը Բէֆիսի էսհամը	-
Օսմ. Պանգասը	501-25
Գրէքի Լիսնէ	578-75
Գրէքի Ֆոնտրէ	1410-
Լիսն ագսիսնը	1270-
Սուէիշ ագսիսնը	2080-
Բուսխա 5 % 1877	101-1/4
Իթալիա էսհամը	101-07½
Մըսր Ֆոնտ. մուքադասէ	585-
» 5 % 1879	298-75
Գասպիօ 5 այ վատէ	25-35

Վիէննա 19 Հոկտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գասպիօ	125-60
Բուլգէլի չըմէնտըֆէրի	16-20

ԳԱԼԱԹԱ ՓՈՐՁԱՍԸ

Քսկ. ուսմ. տիւն ագչ. գար.	15-02
Գու սապահ աշըլաը	15-02
Իսթիգրազը տախիլի աշըլաը	31-30
» » գաբանաը	31-32
Մըսրը մութահէտ. գար.	35-10
Գու սապահ աշըլաը	35-10
Սեռի Ա.	22-20
» Գ.	14-10
» Գ.	15-02
Բուլգէլի չըմէնտըֆէրի	55-75
Ազչէ Ֆայիզի	06-
Բէյօղ Ղ.չ.	-
Հէվալէսիզ »	50-

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Դրէքի ժէնէրալ	5-22
Սիմասլ պանգասը	4-55
Օսմէիէ ժէնէրալ	5-10
Թրամվայ	2-82½

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՏԱՔԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշտան	Ղ. Բր.
Գէյազ մէճիտիէ ֆարգը	108-05
Մէքթուբը »	98-
Գէշէբը »	102-10
Ամբէրզը »	102-50
Ինկիլիզ լիրասը	110-14
Նբանսզգ ալթունը	87-54
Բօլ	80-
Դրէմից ալթունը	51-15
Դարպօն գայմէսի	0-50

ԹԱՍՊԻՃԷ ԲԵԱՂԸՏԸ

20) լէք քեաղտա	
50) » »	15-20
100) » »	
500)» »	
1000)» »	15-10
10000)» »	

ԻԼԱՆԱԹ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

ճանիպը ալիսինտէն

—

Սըգ գանավաչ
Արչընը ճէտիտ երիմի պին
Պէհերի իքի պուչուգ ղրուշ։
Բամպուգտան մամուլ չաբը օօլանը
Գրյէի ճէտիտ տէօրթ պին
Պէհերի ան ղրշ. օն իքի բարա
Նեղամիրէ էլպիսե անպարը իչիւն չուրութը մուգարրերէ, վէ իթթիֆազ օյունան նիմուռնէյերինէ թէվֆիգէն միւպայեա օյունմագ իւզրէ մէվգրի միւնագասայա գօնուլան պարատէ մուրագգամ իքի գալէմ էչեա՝ ֆիյաթը մուրագգամլարի իւէ թալիպլերի էօհտանինտէ օյուպ, Թըշրինը եվվէլը բուսմինն օն իչիւնճի բազար էրթէսի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասայերի պէլիճրա, մէգքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն, իթթիֆ. մէյէ թալիպ օյանլարը վէ օն տէօրտունճիւ սալը կիւնիւ եիւգատ պէշ թէնգիլ իտէնլերինէ էվվազիմաթը Ուսումիյէյէ կէլմէյերի իլան օյունուր։

7 Թըշրինը էվվել 1886

3—1

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

ճանիպը ալիսինտէն

—

Ուրֆատա պուլունան վէ պուլընմրզը օյան ասաքիրը Շահանէ իչիւն, սէնէի հալիյէ Թըշրինը սանիսինտէն իթթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայեասը գօնթրաթօյա բապթ օյունճագ օյան էրզագը միթէնէվվիյէտէն նանը ազիզին պէհէր գըյէի ճէտիտի 46 77 բարա

Տագիգին 41 31
Պէքսիմէթին 62 35
Կիւշթին 108 34
Էրզին 93 53
Բուղէնը սատէնին 369 46
Նօհուտրն 23 38
Թուղընն 27 28
Սօղանրն 30 40
Սապօնրն 152
Մօսրն 206 55
Կաղրն 90 41
Զէյթին 280 60
Հաթապ վէ սամանրն 10 91
Բէօմիւրիւն 24 94
Շարին 25 72
Շէքէրին 202 65
Հընթանրն 35 85
Գուրու իւղիւմին 38 97
Պուլկուրրն 57 67
Ֆէթունրն 288 40
Ֆասուլիանրն 95 87 բարա ֆիյաթ լարա մահալինճէ թալիպի էօհտանէ օյարդընտան, իթթասընա թալիպ օյանլարրն մագամը Սէրասքէրի Լէվազիմաթ Ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէյերի իլան օյունուր։

7 Թըշրինը էվվել 1886

3—1

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

ճանիպը ալիսինտէն

—

Ուրֆատա պուլունան վէ պուլընմրզը օյան ասաքիրը Շահանէ իչիւն, սէնէի հալիյէ Թըշրինը սանիսինտէն իթթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայեասը գօնթրաթօյա բապթ օյունճագ օյան էրզագը միթէնէվվիյէտէն նանը ազիզին պէհէր գըյէի ճէտիտի 46 77 բարա

Տագիգին 41 31
Պէքսիմէթին 62 35
Կիւշթին 108 34
Էրզին 93 53
Բուղէնը սատէնին 369 46
Նօհուտրն 23 38
Թուղընն 27 28
Սօղանրն 30 40
Սապօնրն 152
Մօսրն 206 55
Կաղրն 90 41
Զէյթին 280 60
Հաթապ վէ սամանրն 10 91
Բէօմիւրիւն 24 94
Շարին 25 72
Շէքէրին 202 65
Հընթանրն 35 85
Գուրու իւղիւմին 38 97
Պուլկուրրն 57 67
Ֆէթունրն 288 40
Ֆասուլիանրն 95 87 բարա ֆիյաթ լարա մահալինճէ թալիպի էօհտանէ օյարդընտան, իթթասընա թալիպ օյանլարրն մագամը Սէրասքէրի Լէվազիմաթ Ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէյերի իլան օյունուր։

7 Թըշրինը էվվել 1886

3—1

Խադինէի Խասսա Շահանէ
ճանիպը ալիսինտէն.

—

Էրզագ անպարընա ալընճագ միւթէնէվ տագիգին գարարը գաթիսի իչպու. Թըշրինը էվվէլը բուսմինն սէքիգինճի չարչէնպիհ կիւնիւ վէրիլէճէկինտէն, թալիպ օյանլարրն եէվմը մէգքիւրտէ սաաթ օնա գատար խաղինէի խասսա Շահանէյէ կէլմէյերի իլան օյունուր։

4 Թըշրինը էվվել 302

3—3

Խաղինէի Խասսա Շահանէտէն
կէլէն իլան

—

Էրզագ անպարընա ալընճագ նօհուտրն գարարը գաթիսի Թըշրինը էվվէլը բուսմինն օն իչիւնճիւ բազար էրթէսի կիւնիւ վէրիլէճէկինտէն, թալիպ օյանլարրն եէվմը մէգքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար խաղինէի խասսա Շահանէյէ կէլմէյերի իլան օյունուր։

6 Թըշրինը էվվել 302

3—2

Այտրնտա Սուլթան Հիսարընտա Հասքէի Սուլթան վագֆընտան Գատրնրզդ չիֆթլիկի տիմէլէ արիֆ պիր գրթա չիֆթլիկին 12 հիսսէ իթիպարը իւէ 5 պուչուգ հիսսէսի մահլիւլէն վէ 2 պուչուգ հիսսէսի հիսսէտարարընտան Մէհմէտ Պէհէթ էֆ. Թարֆընտան մէվգրի միւզայէտէ գօնուլմուշ, վէ լէտէլմիւզայէտ 75500 ղրշտա մահալլի Թալիպի էօհտանինտէ պուլունընը պա Թէլեկրաֆ մահալլինէ պիտրիմիշ օյուրզընտան, չիֆթլիկը մէգքիւրը նըֆի հիսսէսինէ մէգքիւր էմմգարար մուսաճէլէ իւզրինէ գամմ իւէ մահալլինէ Թալիպի վար իսէ, Ա.յտրն էվգաֆ մուհասեպէճիլիկինէ, վէ Ցէրսաատէթտէ իսէ էվգաֆը Հիւմայուն խաղինէի վարիատրը ուսումիյէ իտարէսինին վիլայաթ դիպէսինէ միւրաճաաթլարը իլան օյունուր։

5—4

2 Թըշրինը էվվել 302

Ցովհաննէսին՝ սէնէ 303 վէ 210 նումէրօյու իլան մուսիպինճէ Կարապետ աէյնի օյան մէպալիրը մալիսէնին Թէվֆիյէսի զըմինընտա մահֆուզ օյան 8 սաէտ նարկիլէ մաթազմ, 1 սաէտ թրաշ սանտալիասը, 6 սաէտ սարի սանտալիա, 5 սաէտ հասըր իսքէմլէ, 1 սաէտ սեմսէր էյեասը մահը Թըշրինը էվվէլին 14հունճիւ սալը կիւնիւ Գալատատա Բէնճէյնպիհ Բաղարընտա 80 նումէրօյու տիւքքան բիրկեահրնտա պիլմիւզայէտ ֆիրուսթ խրիլճէկինտէն, Թալիպ օյանլարրն եէվմը մէգքիւրտէ Թային օյունան սաաթ սա մահալը մէգքիւրտէ հագդը պուլունմամբրը՝ Գէյօղլու Գիտայէթ մահքէմէսի Իսրա մէմուրիյէթի ճանիպինտէն իլան օյունուր։

6 Թըշրինը էվվել 302

Գէյօղլուտան Թէքէ Պաշընտա վագֆօղլու Բուսուսմամ Իմանէթի իտարէսինէ պուլունան Զաթմա Մէսճիտ մահալլէսինէ Ագարճա սօղաղընտա քեարին 29 նումէրօյու քեարիպը 2 կէօզ Ֆրունրն միւթէմիլաթը իւէ եանի 6 օտասը վէ 15 նումէրօյու պիր ախրը վէ 4 գուլաճ ումգինտէ պիր սարնօթ վէ պաղչէսի իւէ պէրապէր իճարը իչիւն իչպու Թըշրինը էվվէլին 6նը բազար էրթէսի կիւնիւնընտէն թիթպարէն միւզայէտսիզ պէտ իւէ 15հունճիւ բազար էրթէսի կիւնիւ գատարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն, պու միւտատէթտէ Թալիպ օյանլարրն հէր կիւն ճէմիյէթը Ռուսումիյէյէ կէլմէյերի իլան օյունուր։

6 Թըշրինը էվվել 302

ՄԷՍՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻԹԻՄ

ՖՐԱՆՍԷԶ

բօսթա վաբօրյարը

ՍՊԱՄՊՈՒԼ-ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Հէր ճումա էրթէսի Մարսիլիատան հարէքէթ վէ ճումա էրթէսի կիւնլերի Սթամպօլա մուվասէլէթ իտէր։ Հէր չարչէնպիհ կիւնլերի ալաֆր. ագշամ սաաթ 4տէ Սթամպօլատան հարէքէթ վէ երինէ չարչէնպիհ կիւնլերի Մարսիլիայա մուվասէլէթ իտէր։ Պիր հաֆթա Զանագգալէ, Իզմիր վէ Եերա վէ օ պիր հաֆթա Զանագգալէ, Բիրէ վէ Նաբօլի Թարիգլերի իլե հարէքէթ իտէր։

Մուրիա վէ Խաքէնտերիյէյէ կիտէն վաբօր իլե Իզմիրտէ պուլուշը։

Մէսաժբրի Մարիթիմ վաբօրլարը յա Ֆրանսա շըմէնտրֆէրլերինին վագթը հարէքէթլերի եէքտիկէրե Թէսատուֆ իտէրլէր։

Մարսիլիատա վէ Լիոնտա Թէվագգուֆ իտէպիլմէք իւզրէ Սթամպօլտան ասրլան ասրրու Բարիզէ գատար Թէնգիլը ֆիյաթլա պիլէթլեր՝ 1ինճի մէվգը իչիւն 380, վէ 2ինճի մէվգը իչիւն 274 ֆրանգ տըր։

ԹՐԱՊԻԶՈՆ-ՊԱՊՈՒՄ

Մարսիլիատան կէյէն բօսթալար իւէ տօղրու սէֆէր։

Հէր 15 կիւնտէ պիր տօղրուճա Պաթում կիթմէք իւզրէ Սթամ. պօլտան հարէքէթ իտէր, վէ ավէլթէտ մէճպուրի սուրէթտէ Թրապիզօն, Քիրասօն, Սամսօն իսքէլէլերինէ, վէ դալը մէճպուրի սուրէթտէ իւնէէ, Ֆաթսա, Օրտու, Սինոպ վէ ինէպօլու իսքէլէլերինէ ուզրար։ Սթամպօլա սալը սապահը սուվասէլէթ իտէր։

ՕՏԻՍԱ

Մարսիլիատան վիրուտ իտէն բօսթալար իւէ հէր 15 կիւնտէ պիր իճրա օյունը։

Սալը կիւնլերի ալաֆր. սաաթ 8տէ Օտէսայա միթէվէճհիհէն Սթամ. պօլտան հարէքէթ իտէր։ Ճումա էրթէսի ագշամը Օտէսատան հարէքէթ վէ բազար էրթէսի սապահը Սթամպօլա մուվասէլէթ էյլէր։

ՍԷԼԱՆԻԿ

Հէր 15 կիւնտէ պիր ճումա կիւնլերի ագշամըն ալաֆր. սաաթ 4կիւնտէ Զանագգալէ, Ցէտէ-Ազաճ, Լակօս, Գավալա վէ Սէլանիկէ միթէվէճճիհէն Սթամպօլտան հարէքէթ իտէր։ Սթամպօլա բազար կիւնիւ մուվասէլէթ էյլէր։

ՓՈՒՆԱ

15 կիւնտէ պիր բազար էրթէսի կիւնիւ ալաֆր. ագշամըն սաաթ 4կիւնտէ վարնա, Բէօսֆէնճէ, Սուլինա, Գալաս վէ Իպրայլէ միթէ. վէճճհէն Սթամպօլտան հարէքէթ իտէր։ Սթամպօլա սալը կիւնիւ մուվասէլէթ էյլէր։

Գահրրմէֆիտանի տիկէր սէֆէրլեր վէ Պրազիլիա։ Բայմա վէ ինսօ-Զին սէֆէրլերի հազրընտա վէ սաիր հէր նէվմի մարիմամ իսթիհսալի իչիւն Գալաթատատա Բիրճէ գարու. սընտա պէօյլէք աճէնճիայա միւրաճաաթ օլունա։

ԲԻՐԱԼԸԳ Է.Վ.

Յամաթեատա Ադա Համմամընտա Թըրամվայ ճատատսինտէ Ագարճա չէյմէսի իսթիհսալ քեանի քեարիպը պիր պապ խանէ՝ քիրլըգ օյտրզընտան, խանէի մէգքիւրը կէկմէք իսթէյէնլերին՝ տէրուինտէ պուլընան պէքճի թարաֆընտան կէզտիրիլճէյի, վէ բազարլըգ իթմէք իչիւն տախի մաթպասմըզդա միւրաճաաթ օլընմասը իլան օլընը։

10—7

ՍԷՐՎ ԷԹ ԻԼԱՆԸ

ՀԱՄԱՊՈՒՐԿ ԲԻՇԱՆԳՕՍԸ

Պէօյիւք իքրամիյէ , 500,000 մարգ եանի 625,000 ֆրանգ։	Իքրամիյէլեր հիւքիւմէթին թահթը թէէմիհինտէ տիր։

Համպուրկ հիւքիւմէթինին թահթը թէէմիհինտէ օյան վէ 9 միլեոն 880,450 ՄԱՐԳ գազանըլմասը մուհագագ պուլընան մէզկուր պէօյուք բիյանգօլարա եազըլարագ, իքրամիյէ գազանմագ թէնրիւպէսինտէ պուլընըլմասը՝ իլան ու իխթար օյունը։

Եալընըզ 100,000 պիլէթի չամիլ օյան պու քեարը վէ գազանէր բիյանգօլարտա սաթիտէքի իքրամիյէլեր չըզար։

Պէօյիւք իքրամիյէ	500,000	մարգ
Իքրամիյէ	300,000	»
ապէր		
1 նումէրօ	200 000	»
2 »	100 000	»
1 »	90,000	»
1 »	80,000	»
2 »	70,000	»
1 »	60,000	»
2 »	50,000	»
1 »	30,000	»
5 »	20,000	»
3 »	15,000	»
26 »	10 000	»
56 »	5 000	»
106 »	3,000	»
253 »	2 000	»
5 2 »	1,000	»
313 »	500	»
150 »	300,200,150	»
31720 »	145	»
7990 »	124,100,94	»
8850 »	67-40-20	»

ՃԷՄԱՆ ԵԷՔԻՆ 50,500 նումէրօ (պիլէթ)։ Գու պիլէթլէր՝ պիր գալ պ զարֆընտա 7 տէֆատա պէշէ. մէկալ գազանճագլար տըր։

Կինի սընդիքին պէօյիւք իքրամիյէսի 50,000 մարգ օյուպ, 2նճի սընդիքին 60,000, 3ունճիին 70,000, 4ունճիին 80,000, 5ունճիին 90,000 6ունճընն 100,000 մարգ տրր։ 7նճի սընդիքտա 200,000 մարգ օլուպ, 300,000 մարգ օյան ասրլ իքրամիյէ տէ չայէտ պիրլէշինճէ, 500,000 մարգ օյուր։

Զէմանը քէշիտէսի ՐԷՍՄԷՆ թաթին օյընան պիրինճի բիյանգօ իչիւն պիլէթլերին ֆիյաթը պէրվէճհը ա թի տիր։

	Ֆրանգ.	Սանթ.
Թէքմիլ պիլէթ եալընըզ	7	50
Եարըմ » »	5	75
Զէյրէք » »	1	88

Եկէր պէտէլի կէօնտէրիլիր իսէ, Տէվլէթին թահթը թէէմիհինտէ օյան մէզգիւր պիլէթլերին ասրլար ասրլարընը (վէ տէյիլ մէճմու օյան բրօմէսէրի) տէվլէթին արմասրընը համիլ օյան իլանամէ (բրօսբէքթիս) իլէ պէրապէր էն ուզագ մէմէլէքթէրէտ պիլէ իրսալ իտէրիմ Իպգու բիյանգօյա հէր քիմ եազըլրր իսէ, բիյանգօ չէքիլիր չէքիլմէզ, քէնտիսի Թարէպ իթմէքտիրին պէն տէրազտպ չէգան իքրամիյէլերին ճէտ վէնը բէսմիսինի կէօնտէրէճէյիմ։

Քէգալիք Տէվլէթին արմասրընը համիլ պուլընան վէ եէտի սընդիքտա իքրամիյէլերին մէզգատար ու Թազամամբրընը կամ օյան իլանամէյի տախի էվվէլճէ մէճճանէն իրսալ իտէրիմ։

Գազանըլան մէպալիրի տօղրուտան տօղրուպա պէն Թէէմիյէ իտտա, քէմալը իթիտա ու իհթիյաթլա վէ սիւրաթը Թամմէ իլէ սահիպլերինէ կէօնտէրէճէյիմ։

Սրբաբըլար բօսթա վաբէթ ասրլյա իճրա օյունապիլիր։— Անճագ բիյանգօ եազգտան քէշիտէ օյունճագը հասէպսիզ, պիլճիմէզ էվամիրին ատրհա, եանի

Ա.Լ.ԱՖԳԱՆԿԱ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 30ա

գատար քէմալը էմնիյէթլէ աթիտէքի քիմէնէյէ կէօնտէրիլմէսի ըէճա օյունը։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՀԷՔՇԷՐ

Samuel Heckscher senr.

Համպուրկ չէհրինտէ պանքէր վէ սարրաֆ։

ՄԱՐՏԻՆ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

ԵՐԱԼԵՐԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱԼՈ. ՆՈՐՈՂԻՉ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ներկայ ընկած մազերուն դէմ, վերնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Դէլու թեվը շուտ մը անկրելոյթ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Մ.Դ փորձը ունեցան ամենքը որոնց մոխրագունած մազերը բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ Կերկ չէ, և ամենեին գեան մը չըներ։ Թէ որ կ'ուզես Թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենդանի մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր տիկ Ս. Ա. Ալլէն Հոսթ Սաութհամբտընի։ (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գրկաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Ամէնայն Խարիզ ու Դրու Եօրք։ Կրվաճառուի ամէն սարիշներու, անոյշ իւղագործներու և անդրադարձի դեղագործներու քով։

Գէյօղլունտա Տօղրու եօլտա Գանճիւք պիրատէրլերին Ինկիլիզ էճզախանէսի իւէ Նիւքսէք գալտրրըմտա Մ. Գարուանանը Ինկիլիզ մաղազաբնտա վէ Գէյօղլունտա Տօղրու եօլտա Մ. Իզիտօր Լա Գանտելլանը Ինկիլիզ մաղազաբնտա պուլուրը։